

**T.C.**  
**İNÖNÜ ÜNİVERSİTESİ**  
**SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ**



**TÜRK MÜZİĞİ EĞİTİMİ VEREN DEVLET**  
**KONSERVATUVARLARINDA KLARNET ENSTRÜMANININ**  
**TERCİH EDİLMESİNDE ETKİLİ OLAN FAKTÖRLER**

**DANIŞMAN**  
**Prof. Dr. Ünal İMİK**

**HAZIRLAYN**  
**Ali Cem ULAMIŞ**

**MALATYA- 2022**

**T.C.  
İNÖNÜ ÜNİVERSİTESİ  
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ  
TÜRK MÜZİĞİ ANABİLİM DALI**

**TÜRK MÜZİĞİ EĞİTİMİ VEREN DEVLET KONSERVATUVARLARINDA  
KLARNET ENSTRÜMANININ TERCİH EDİLMESİNDE ETKİLİ OLAN  
FAKTÖRLER**

**YÜKSEK LİSANS TEZİ**

**Ali Cem ULAMIŞ**

**Danışman  
Prof. Dr. Ünal İMİK**

**MALATYA- 2022**

## ONUR SÖZÜ

Yüksek lisans tezi olarak gerçekleştirdiğim “Türk müziği eğitimi veren devlet konservatuvarlarında klarnet enstrümanının meslek çalgısı olarak tercih edilmesinde etkili olan faktörler” konulu bu çalışmada bilimsel etik ve kaidelere aykırı olacak bir durum olmaksızın kendimin yazdığını, alıntı yaptığımı ve kullandığımı tüm kaynakları metin içinde kaynaklar bölümünde yöntemine uygun biçimde belirttiğimi bildirir, bunu tüm onurumla doğrularım.

**Ali Cem ULAMIŞ**

## ÖNSÖZ

Bu araştırma süresi boyunca ve yüksek lisans eğitimim boyunca desteklerini her daim hissettiğim, bilgi ve birikimlerini benimle paylaşıp yol gösteren değerli hocam Prof. Dr. Ünal İMİK' e teşekkürlerimi sunarım.

Ayrıca tüm hayatım boyunca maddi ve manevi hiç bir desteğini benden esirgemeyen merhum babam Cihan ULAMIŞ' a teşekkürlerimi bir borç bilirim.

Yine bu zorlu süreçte her an yanımda olan ve desteklerini hiç bir zaman eksik etmeyen değerli aileme sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

**Malatya 2022**

**Ali Cem ULAMIŞ**

## ÖZET

Müzik aletleri gelenek, görenek ve tüm kültürel değerlerimizin en önemli unsurlarından biridir. Zira bu enstrümanlar bir milletin yaşantılarını duygu ve düşüncelerini en hızlı yansıtan araçlardır. Klarnet enstrümanı ise günümüzde Türk müziğinin her dalında ve çeşitli yörelerde icra edilen popüler enstrümanlardan biridir. Bundan dolayı klarnet sazının gelişim süreci, teknik özellikleri, icra özellikleri ve Türk müziği eğitimi veren devlet konservatuvarlarında bireysel meslek çalgısı olarak tercih edilme nedenleri tüm yönleriyle incelenmek istenmiştir.

Bu araştırma durum tespiti yapmak için yapılmıştır ve betimsel bir yapı göstermektedir. Araştırma süresince yazılı ve dijital kaynakların taranması ile konuyla ilgili geçmişte ulaşılan bilgiler elde edilmeye çalışılmış daha sonra da anket tekniği kullanılarak konuyla ilgili yeni bulgular elde edilmeye çalışılmıştır. Bu çalışmada karma bir desen kullanılarak nitel ve nicel veriler beraber değerlendirilmeye çalışılmıştır.

Araştırmanın sonunda ulaşılan sonuçlardan bazılarını sıralayacak olursak klarnet çalgısının günümüzde Türk sanat müziği ve Türk halk müziği içerisinde icra edilen popüler bir enstrüman olduğu, toplum tarafından sevilen ve öğrenilmek istenen bir enstrüman olduğu ve bireysel meslek çalgısı olarak tercih edilmesinde transpozeye ve Türk müziği makam yapısına uygun olduğunu rahatlıkla söyleyebiliriz.

**Anahtar kelimeler:** Klarnet, Türk müziği, Meslek çalgısı

## ABSTRACT

Musical instruments are one of the most important elements of our traditions, customs and all our cultural values. Because these instruments are the tools that reflect the feelings and thoughts of a nation in the fastest way. The clarinet instrument is one of the popular instruments performed in every branch of Turkish music and in various regions today. Therefore, the development process of the clarinet, its technical features, performance characteristics and the reasons why it is preferred as an individual professional instrument in the state conservatories that provide Turkish music education are wanted to be examined in all aspects.

This research was conducted to determine the situation and shows a descriptive structure. During the research, the information obtained in the past on the subject was tried to be obtained by scanning the written and digital sources, and then new findings were tried to be obtained by using the survey technique. In this study, qualitative and quantitative data were tried to be evaluated together by using a mixed design.

If we list some of the results reached at the end of the research, it can be easily seen that the clarinet instrument is a popular instrument performed in Turkish classical music and Turkish folk music today, it is an instrument that is loved and wanted to be learned by the society, and we can say that that it is suitable for transpose and Turkish music maqam structure when it is preferred as an individual professional instrument.

**Key words:** Clarinet, Turkish music, professional instrument.

## İÇİNDEKİLER

ONAY SAYFASI .....	iii
ONUR SÖZÜ .....	iv
ÖNSÖZ .....	v
ÖZET .....	vi
ABSTRACT.....	vii
İÇİNDEKİLER .....	viii
GRAFİKLER LİSTESİ.....	xii
RESİMLER LİSTESİ .....	xiv

### BİRİNCİ BÖLÜM GİRİŞ

1.1. Problem Durumu .....	1
1.2. Problem Cümlesi .....	1
1.3. Alt Problemler .....	1
1.4. Araştırmanın Amacı .....	3
1.5. Araştırmanın Önemi.....	3

### İKİNCİ BÖLÜM

#### KAVRAMSAL ÇERÇEVE VE ALANA ÖZGÜ BİLGİLER

2.1. Türk Musikisi .....	4
2.1.1. Klarnetin tarihçesi.....	4
2.1.2. Klarnet Çeşitleri .....	7
2.1.3. Türkiye’de Klarnet.....	12

### ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

#### YÖNTEM

3.1. Araştırmanın Modeli .....	15
3.2. Evren ve Örneklem .....	15
3.3. Sınırlılıklar.....	15
3.4. Sayıtlar .....	15

3.4. Verilerin Toplanması .....	16
3.5. Verilerin Analizi .....	16

## **DÖRDÜNCÜ BÖLÜM**

### **BULGULAR VE YORUM**

4.1. Birinci Alt Probleme Yönelik Bulgu ve Yorumlar .....	17
4.2. İkinci Alt Probleme Ait Bulgu Ve Yorumlar .....	18
4.3. Üçüncü Alt Probleme Ait Bulgu ve Yorumlar .....	19
4.4. Dördüncü Alt Probleme Ait Bulgu ve Yorumlar .....	20
4.5. Beşinci Alt Probleme Ait Bulgu ve Yorumlar .....	21
4.6. Altıncı Alt Probleme Ait Bulgu ve Yorumlar .....	22
4.7. Yedinci Alt Probleme Ait Bulgu ve Yorumlar .....	23
4.8. Sekizinci Alt Probleme Ait Bulgu ve Yorumlar .....	24
4.9. Dokuzuncu Alt Probleme Ait Bulgu ve Yorumlar .....	25
4.10. Onuncu Alt Probleme Ait Bulgu ve Yorumlar .....	26
4.11. On Birinci Alt Probleme Ait Bulgu ve Yorumlar .....	27
4.12. On İkinci Alt Probleme Ait Bulgu ve Yorumlar .....	28
4.13. On Üçüncü Alt Probleme Ait Bulgu ve Yorumlar .....	29
4.14. On Dördüncü Alt Probleme Ait Bulgu ve Yorumlar .....	30
4.15. On Beşinci Alt Probleme Ait Bulgu ve Yorumlar .....	31
4.16. On Altıncı Alt Probleme Ait Bulgu ve Yorumlar .....	32
4.17. On Yedinci Alt Probleme Ait Bulgu ve Yorumlar .....	33
4.18. On Sekizinci Alt Probleme Ait Bulgu ve Yorumlar .....	34
4.19. On Dokuzuncu Alt Probleme Ait Bulgu ve Yorumlar .....	35
4.20. Yirminci Alt Probleme Ait Bulgu ve Yorumlar .....	36
4.21. Yirmi Birinci Alt Probleme Ait Bulgu ve Yorumlar .....	37
4.22. Yirmi İkinci Alt Probleme Ait Bulgu ve Yorumlar .....	38

## **BEŞİNCİ BÖLÜM**

### **SONUÇ VE ÖNERİLER**

5.1. Sonuçlar .....	40
5.1.1. Birinci Alt Probleme Yönelik Sonuçlar .....	40

5.1.2. İkinci Alt Probleme Yönelik Sonuçlar.....	40
5.1.3. Üçüncü Alt Probleme Yönelik Sonuçlar.....	41
5.1.4. Dördüncü Alt Probleme Yönelik Sonuçlar .....	41
5.1.5. Beşinci Alt Probleme Yönelik Sonuçlar .....	42
5.1.6. Altıncı Alt Probleme Yönelik Sonuçlar .....	42
5.1.7. Yedinci Alt Probleme Yönelik Sonuçlar.....	43
5.1.8. Sekizinci Alt Probleme Yönelik Sonuçlar .....	43
5.1.9. Dokuzuncu Alt Probleme Yönelik Sonuçlar .....	43
5.1.10. Onuncu Alt Probleme Yönelik Sonuçlar .....	44
5.1.11. On Birinci Alt Probleme Yönelik Sonuçlar.....	44
5.1.12. On İkinci Alt Probleme Yönelik Sonuçlar .....	45
5.1.13. On Üçüncü Alt Probleme Yönelik Sonuçlar .....	45
5.1.14. On Dördüncü Alt Probleme Yönelik Sonuçlar .....	46
5.1.15. On Beşinci Alt Probleme Yönelik Sonuçlar .....	46
5.1.16. On Altıncı Alt Probleme Yönelik Sonuçlar.....	47
5.1.17. On Yedinci Alt Probleme Yönelik Sonuçlar .....	47
5.1.18. On Sekizinci Alt Probleme Yönelik Sonuçlar .....	47
5.1.19. On Dokuzuncu Alt Probleme Yönelik Sonuçlar.....	48
5.1.20. Yirminci Alt Probleme Yönelik Sonuçlar .....	48
5.1.21. Yirmi Birinci Alt Probleme Yönelik Sonuçlar.....	49
5.1.22. Yirmi İkinci Alt Probleme Yönelik Sonuçlar .....	49
5.2. Öneriler .....	49
5.2.1. Birinci Alt Probleme Yönelik Öneriler.....	50
5.2.2. İkinci Alt Probleme Yönelik Öneriler .....	50
5.2.3. Üçüncü Alt Probleme Yönelik Öneriler .....	50
5.2.4. Dördüncü Alt Probleme Yönelik Öneriler .....	50
5.2.5. Beşinci Alt Probleme Yönelik Öneriler .....	50
5.2.6. Altıncı Alt Probleme Yönelik Öneriler.....	50
5.2.7. Yedinci Alt Probleme Yönelik Öneriler .....	51
5.2.8. Sekizinci Alt Probleme Yönelik Öneriler .....	51
5.2.9. Dokuzuncu Alt Probleme Yönelik Öneriler.....	51
5.2.10. Onuncu Alt Probleme Yönelik Öneriler.....	51

5.2.11. On Birinci Alt Probleme Yönelik Öneriler .....	51
5.2.12. On İkinci Alt Probleme Yönelik Öneriler .....	51
5.2.13. On Üçüncü Alt Probleme Yönelik Öneriler .....	51
5.2.14. On Dördüncü Alt Probleme Yönelik Öneriler .....	51
5.2.15. On Beşinci Alt Probleme Yönelik Öneriler .....	52
5.2.16. On Altıncı Alt Probleme Yönelik Öneriler .....	52
5.2.17. On Yedinci Alt Probleme Yönelik Öneriler .....	52
5.2.18. On Sekizinci Alt Probleme Yönelik Öneriler.....	52
5.2.19. On Dokuzuncu Alt Probleme Yönelik Öneriler .....	52
5.2.20. Yirminci Alt Probleme Yönelik Öneriler .....	52
5.2.21. Yirmi Birinci Alt Probleme Yönelik Öneriler .....	52
5.2.22. Yirmi İkinci Alt Probleme Yönelik Öneriler .....	52
<b>KAYNAKLAR .....</b>	<b>53</b>
<b>İNTERNET KAYNAKLARI.....</b>	<b>54</b>
<b>EKLER .....</b>	<b>55</b>
<b>EK 1. Anket Formu.....</b>	<b>55</b>

## GRAFİKLER LİSTESİ

- Grafik 4.1.** Öğrencilerin “Klarnetin ülkemizde sevilen bir çalgı olma özelliği tercihinizi ne oranda etkiledi? sorusuna verdikleri cevaplara göre dağılımı. .... 17
- Grafik 4.2.** Öğrencilerin “klarneti daha önce çalıyor veya çalmıyor olma durumunuz tercihinizi ne oranda etkiledi?” sorusuna verdikleri cevaplara göre dağılımı. .... 18
- Grafik 4.3.** Öğrencilerin “klarnetin icra edildiği yöre veya yöreler tercihinizi ne oranda etkiledi ?” sorusuna verdikleri cevaplara göre dağılımı..... 19
- Grafik 4.4.** Öğrencilerin “klarnetin vücut yapınıza uygunluğu tercihinizi ne oranda etkiledi ?” sorusuna verdikleri cevaplara göre dağılımı..... 20
- Grafik 4.5.** Öğrencilerin “Klarnetin icra edildiği müzik türleri tercihinizi ne oranda etkiledi ?” sorusuna verdikleri cevaplara göre dağılımı..... 21
- Grafik 4.6.** Öğrencilerin “Klarnet eğitimini verecek öğretim elemanı durumu tercihinizi ne oranda etkiledi ?” sorusuna verdikleri cevaplara göre dağılımı. .... 22
- Grafik 4.7.** Öğrencilerin “Klarnetin Türk müziğine uygunluk durumu tercihinizi ne oranda etkiledi ?” sorusuna verdikleri cevaplara göre dağılımı..... 23
- Grafik 4.8.** Öğrencilerin “Klarnetin uluslararası özellikleri tercihinizi ne durumda etkiledi ?” sorusuna verdikleri cevaplara göre dağılımı..... 24
- Grafik 4.9.** Öğrencilerin “Klarnetin üflemeli bir enstrüman olması tercihinizi ne oranda etkiledi ?” sorusuna verdikleri cevaplara göre dağılımı..... 25
- Grafik 4.10.** Öğrencilerin “Klarnetin ülkemizdeki icra alanlarının genişliği tercihinizi ne oranda etkiledi ?” sorusuna verdikleri cevaplara göre dağılımı. .... 26
- Grafik 4.11.** Öğrencilerin “Klarnetin ülkemizdeki tüm müzik türlerine eşliği tercihinizi ne oranda etkiledi ?” sorusuna verdikleri cevaplara göre dağılımı. .... 27
- Grafik 4.12.** Öğrencilerin “Klarnetin eğitim kurumlarında eğitimci olabilme durumu tercihinizi ne oranda etkiledi ?” sorusuna verdikleri cevaplara göre dağılımı. .... 28

<b>Grafik 4.13.</b> Öğrencilerin “Klarnet eğitiminde internetin etkileri tercihinizi ne oranda etkiledi ?” sorusuna verdikleri cevaplara göre dağılımı.....	29
<b>Grafik 4.14.</b> Öğrencilerin “Klarnet öğretim metotlarının yeterlilik durumu tercihinizi ne oranda etkiledi ?” sorusuna verdikleri cevaplara göre dağılımı. ....	30
<b>Grafik 4.15.</b> Öğrencilerin “Klarnet eğitiminin ülkemizdeki yaygınlık ve kalite durumu tercihinizi ne oranda etkiledi ? ” sorusuna verdikleri cevaplara göre dağılımı. ....	31
<b>Grafik 4.16.</b> Öğrencilerin “Klarnetin Türk müziği makam yapısına uygunluk durumu tercihinizi ne oranda etkiledi ?” sorusuna verdikleri cevaplara göre dağılımı .....	32
<b>Grafik 4.17.</b> Öğrencilerin “Klarneti Türkiye şartlarında temin edebilme durumu tercihinizi ne oranda etkiledi ?” sorusuna verdikleri cevaplara göre dağılımı. ....	33
<b>Grafik 4.18.</b> Öğrencilerin “Klarnetin bakım ve onarım olanakları tercihinizi ne oranda etkiledi ?” sorusuna verdikleri cevaplara göre dağılımı.....	34
<b>Grafik 4.19.</b> Öğrencilerin “klarnetin diğer enstrümanlara nazaran fiyatı tercihinizi ne oranda etkiledi ?” sorusuna verdikleri cevaplara göre dağılımı. ....	35
<b>Grafik 4.20.</b> Öğrencilerin “Klarnetin transpozeye uygunluk durumu tercihinizi ne oranda etkiledi ?” sorusuna verdikleri cevaplara göre dağılımı.....	36
<b>Grafik 4.21.</b> Öğrencilerin “Klarnet icra eden popüler müzisyenler tercihinizi ne oranda etkiledi ?” sorusuna verdikleri cevaplara göre dağılımı.....	37
<b>Grafik 4.22.</b> Öğrencilerin “Klarnetin müzik piyasasında elde ettireceği gelir tercihinizi ne oranda etkiledi ?” sorusuna verdikleri cevaplara göre dağılımı. ....	38

## RESİMLER LİSTESİ

<b>Resim 2.1.</b> İlk şalümoks örnekleri.....	5
<b>Resim 2.2.</b> Klarinet ağızlıkları.....	6
<b>Resim 2.3.</b> İlk üç perdeli klarinet örnekleri.....	7
<b>Resim 2.4.</b> Mi bemol Klarinet .....	8
<b>Resim 2.5.</b> Bas Klarinet.....	8
<b>Resim 2.6.</b> Sol klarinet .....	9
<b>Resim 2.7.</b> Si bemol klarinet .....	10
<b>Resim 2.8.</b> Alto Klarinet.....	11
<b>Resim 2.9.</b> Kontrabs Klarinet .....	11
<b>Resim 2.10.</b> La bemol klarinet .....	12

# BİRİNCİ BÖLÜM

## GİRİŞ

### 1.1. Problem Durumu

Klarnet enstrümanı, uzun yıllardır ülkemizde gerek Türk sanat müziği gerekse Türk halk müziği alanlarında icra edilen önemli çalgılardan biridir. Bunun yanı sıra halk oyunları icrasında da birçok yörede kullanılmaktadır. Günümüzde popüler müziğin de önde gelen enstrümanlarından biri olan klarnet birçok insan tarafından sevilerek dinlenen ve öğrenilmeye çalışılan bir çalgıdır. Klarnet enstrümanının profesyonel anlamda icra edilip öğretildiği yerlerin başında konservatuvarlar gelmektedir. Kültürümüzün önde gelen enstrümanlarından biri olan klarnetin eğitimi ve müzik kültürümüzün sonraki nesillere doğru bir şekilde aktarılabilmesi oldukça önemli bir konudur. Bu anlamda Devlet konservatuvarlarında geleneksel müziğimizi yansıtan enstrümanların eğitimi ve öğretimine yönelik yapılan çalışmalar son derece önemlidir. Yeterli sayıda öğretim elemanı istihdam edilip gerekli tüm materyallerin temin edilmesinin yanı sıra öğrencilerin teşvik edilmesi de başarıyı arttırıcı unsurların başında gelmektedir. Bu araştırmada, geleneksel müziğimizi yansıtan çalgıların başında gelen klarnet enstrümanını konservatuvar öğrencilerinin meslek çalgısı olarak seçme nedenleri olumlu ve olumsuz yönleriyle incelenmek istenmiştir. Araştırma sonucunda elde edilecek verilerin klarnet enstrümanına yönelik Türk müziği eğitimi veren devlet konservatuvarlarındaki bakış açısına katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

### 1.2. Problem Cümlesi

Araştırmanın problem cümlesi **“Türk müziği eğitimi veren devlet konservatuvarlarında klarnet enstrümanının tercih edilmesinde etkili olan faktörler nelerdir.”** Olarak belirlenmiştir.

### 1.3. Alt Problemler

Araştırmanın alt problemleri aşağıda maddeler halinde sıralanmaktadır:

Klarnet enstrümanının meslek çalgısı olarak tercihinde (edilmesi-edilmemesi):

1. Klarnetin ülkemizde sevilen bir çalgı olma özelliği tercihinizi ne oranda etkiledi ?
2. Klarneti daha önce çalıyor veya çalmıyor olma durumunuz tercihinizi ne oranda etkiledi ?
3. Klarnetin icra edildiği yöre veya yöreler tercihinizi ne oranda etkiledi ?
4. Klarnetin vücut yapınıza uygunluğu tercihinizi ne oranda etkiledi ?
5. Klarnetin icra edildiği müzik türleri tercihinizi ne oranda etkiledi ?
6. Klarnet eğitimi verecek öğretim elemanı durumu tercihinizi ne oranda etkiledi ?
7. Klarnetin Türk müziğine uygunluk durumu tercihinizi ne oranda etkiledi ?
8. Klarnetin uluslar arası özellikleri tercihinizi ne durumda etkiledi ?
9. Klarnetin üflemeli bir enstrüman olması tercihinizi ne oranda etkiledi ?
10. Klarnetin ülkemizdeki icra alanlarının genişliği tercihinizi ne oranda etkiledi?
11. Klarnetin ülkemizdeki tüm müzik türlerine eşliği tercihinizi ne oranda etkiledi?
12. Klarnetin eğitim kurumlarında eğitimci olabilme durumu tercihinizi ne oranda etkiledi ?
13. Klarnet eğitiminde internetin etkileri tercihinizi ne oranda etkiledi ?
14. Klarnet öğretim metotlarının yeterlilik durumu tercihinizi ne oranda etkiledi ?
15. Klarnet eğitiminin ülkemizdeki yaygınlık ve kalite durumu tercihinizi ne oranda etkiledi ?
16. Klarnetin Türk müziği makam yapısına uygunluk durumu tercihinizi ne oranda etkiledi ?
17. Klarneti Türkiye şartlarında temin edebilme durumu tercihinizi ne oranda etkiledi ?
18. Klarnetin bakım ve onarım olanakları tercihinizi ne oranda etkiledi ?

19. Klarnetin diğer enstrümanlara nazaran fiyatı tercihinizi ne oranda etkiledi ?
20. Klarnetin transpozeye uygunluk durumu tercihinizi ne oranda etkiledi ?
21. Klarnet icra eden popöler müzisyenler tercihinizi ne oranda etkiledi ?
22. Klarnetin müzik piyasasında elde ettireceği gelir tercihinizi ne oranda etkiledi?

#### **1.4. Araştırmanın Amacı**

Bu araştırma, Türk müziği eğitimi veren devlet konservatuvarlarında klarnet enstrümanının tercih durumuna yönelik mevcut durumun tespit edilmesi, klarnet enstrümanının ülkemizde yaygınlaşması, eğitim/öğretim süreçlerine katkı sağlanması ve bu alanda bundan sonra yapılacak akademik çalışmalara ışık tutması amaçlanmıştır.

#### **1.5. Araştırmanın Önemi**

Araştırmanın, Türk müziği eğitimi veren devlet konservatuvarlarında klarnet enstrümanının tercih durumuna yönelik mevcut durumla ilgili tespitler yapması, klarnet enstrümanının ülkemizde yaygınlaştırılması ve bu alandaki bundan sonra yapılacak akademik çalışmalara ışık tutması bakımından önem taşıdığı düşünülmektedir.

## İKİNCİ BÖLÜM

### KAVRAMSAL ÇERÇEVE VE ALANA ÖZGÜ BİLGİLER

Bu bölümde Klasik Türk musikisinin tanımı klarnetin tarihçesi hakkında detaylı kavramsal bilgiler verilmeye çalışılmıştır.

#### 2.1. Türk Musikisi

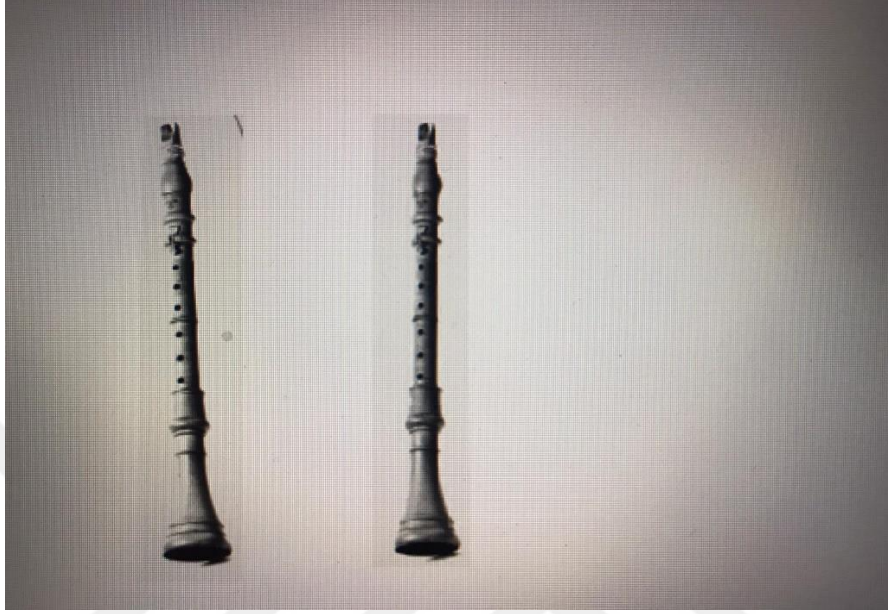
Özkan, “Musiki seslerin ilmidir. Bu ilmin kapsamına fizik, matematik, edebiyat, tarih, coğrafya, arkeoloji, felsefe gibi ilimlerle estetik gibi birçok konular girer. Tarih boyunca musikinin pek çok edebi ve ilmi tarifleri yapılmıştır. Bunlar içinde en yaygın ve genel anlamda olanını alıyoruz: Musiki: Bir duygu bir düşünce ve fikri veya doğal bir olayı anlatmak gayesiyle, ölçülü ve ahenkli seslerin belli bir sanat anlayışı içerisinde , ritimli veya ritimsiz olarak estetik bir şekilde bir araya getirilme sanatıdır.” (1984: s. 35)

Türkler tarihte binlerce yıllık bir geçmişe sahip ve dünyanın birçok bölgesinde yaşamış, birçok devlet kurup farklı milletlerle etkileşimler sonucu günümüze kadar gelen köklü bir kültüre sahiptir. Tarih boyunca birçok medeniyetle etkileşimleri sonucunda müzik kültürleri de oldukça gelişmiştir. Türk musikisi birçok usulden (ritim) ve yüzlerce makamdan oluşan köklü bir müzik türüdür. Muhtevasında binlerce bestekar ve eserler barındıran Türk musikisi gerek tarzıyla gerekse icra teknikleriyle günümüzde yerli ve yabancı birçok insanın öğrenmeye çalıştığı bir müziktir. Kültürel etkileşimler sonucunda Türk musikisi icrasında hem batı müziği enstrümanları hem de Türk müziği enstrümanları birlikte kullanılır. Bu birliktelik bazı çevreler tarafından otantik yapıyı bozduğu gerekçesiyle eleştirilse de birçok insan tarafından beğenilir. Günümüzde de hala kendine özgü yapısını koruyan Türk musikisinin sonraki kuşaklara da aynı otantiklikle aktarılabilceğini söyleyebiliriz.(Dal, 2019: s.2)

##### 2.1.1. Klarnetin tarihçesi

Klarnetin ne zaman ortaya çıktığı konusunda kesin bir bilgi yoktur. Çünkü klarnetin atalarıyla ilgili farklı iddialar ileri sürülmüştür. Ancak genel olarak klarnetin atası sayılabilecek olan enstrümanın köylü kavalı olarak bilinen şalümo olduğudur. Şalümo adlı enstrümanın klarnete doğru gelişiminde önemli katkıları olan ilk kişi Johann Christoph Denner'dir.(1655-1707) Denner köylü kavalı olarak bilinen

şalümoya iki adet perde ekleyerek üç oktavın üzerinde bir ses aralığı elde etmiştir ve bu enstrümana şalümoks adını vermiştir.( Melhem, 2016: s.9)



**Resim 2.1.** İlk şalümoks örnekleri

Bu enstrüman günümüzdeki klarnetin ilk şekli olarak bilinmektedir. Birden fazla parçadan oluşan bu enstrümana Avrupalılar clarionet adını vermiştir. Bu isim zaman içerisinde klarnete dönüşmüştür.(Çağrı, 2006 : s.2)

Klarnet enstrümanı kamışlı bir çalgı olduğundan dolayı ilk icat edildiği yıllarda pek tercih edilmemiştir. Bunun nedeni olarak icracıların doğru tonlarda ses elde edemedikleri ve o dönemdeki kamışların günümüzdeki kamışlardan farklı olduğu gerekçe gösterilmiştir. Kamışlı enstrümanlarda bazı seslerin dudak yardımıyla çıkarıldığını düşünürsek başlangıçta icracıların bu enstrümanı neden tercih etmedikleri anlaşılır diyebiliriz. Günümüzde kullanılan klarnetlerin bile kamış ayarı yapıldıktan sonra icra edilmeye hazır hale geldiği bilinmektedir.

Klarnetteki gelişmeler J.C. Denner' in ölümünden sonra oğlu Jakop DENNER (1681-1735) tarafından sürdürülmüştür. Bu klarnetler ikinci nesil klarnetler olarak da bilinmektedir .O dönemlerde klarnetler erik ağacı armut ağacı abanoz ağacı gibi sert ve dayanıklı ağaçlardan bazen de fildişinden yapılmıştır. Farklı ebatlarda üç veya dört

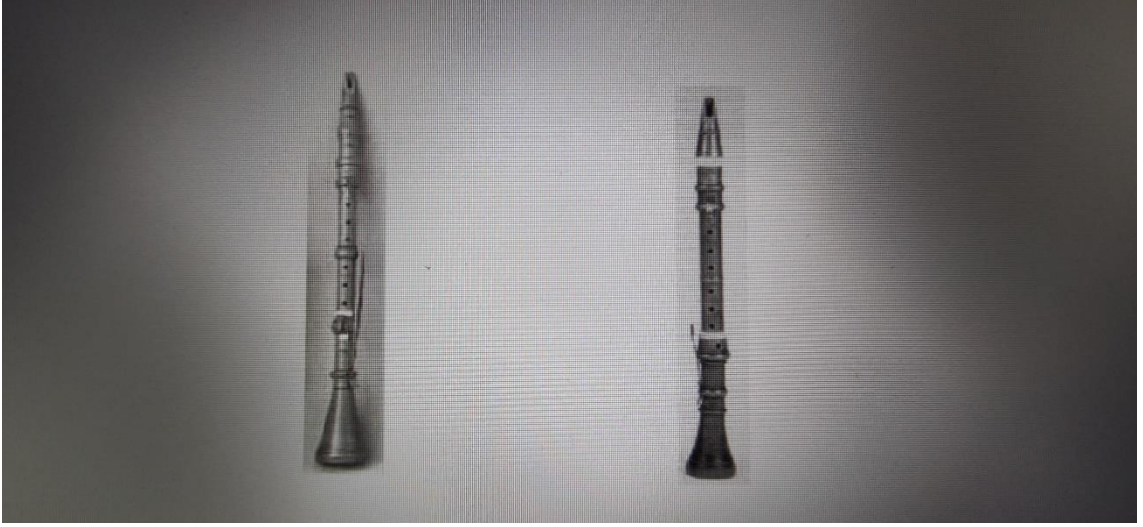
bölümden oluşan klarnetler icra edilmiştir. İlk klarnet ağızlıkları dener tarafından 40-50 mm uzunluğunda ağız açıklığına sahip olarak tasarlanmıştır.(Çağrı,2006 : s.5)



**Resim 2.2.** Klarnet ağızlıkları

Klarnet ağızlıkları resimde görüldüğü gibi farklı şekillerde kullanılmıştır. Günümüzde kullanılan klarnet ağızlıklarına aynı zamanda bek ismi de verilmektedir. Modern beklerde bile kamış uygun duruma getirildikten sonra istenilen tonun elde edildiğini söyleyebiliriz. Bunun yanı sıra özellikle Türk müziğinde sıklıkla kullanılan komalı seslerin elde edilmesi doğrudan perde yoluyla değil dudak yardımıyla çıkarılır. Tüm bu sebeplerden dolayı klarnet ağızlığının boşluk kısmının kamışa olan mesafesi oldukça önemlidir diyebiliriz.

1700'lü yılların ortalarına doğru dönemin enstrüman yapımcıları klarnete yayvan bir kalak ve üçüncü bir perde ekleyerek ses aralığını daha da genişlettiler. Yeni eklenen bu perde sayesinde yüksek ses sahalarındaki boşlukların yeni bir parmak baskısı sonucu tamamlanması sağlandı.(Çağrı,2006 : s.6)



**Resim 2.3.** İlk üç perdeli klarnet örnekleri

İlk üç perdeli klarnetlerin ardından zaman içinde bu enstrümanlara farklı perdeler eklenerek yeni klarnetler üretilmiştir. Perde deliklerinin boyutundan klarnetin diğer parçalarının boyutuna kadar birçok değişime uğramıştır. Bunun nedeni doğru sesleri elde edebilmektir diyebiliriz. Günümüzdeki klarnetler dışarıdan fiziksel bir darbe almadığı sürece herhangi bir detonasyon problemi yaşanmamaktadır. Fakat ilk icat edilen iki ve üç perdeli klarnetler için bunu söylemek zordur. Tarihsel süreç içerisinde farklı klarnet sistemleri ortaya çıkmıştır. Müller, kloze ve boehm sistem klarnetler zaman içerisinde birbirlerinden etkilenip geliştirilerek günümüze kadar ulaşmıştır. Günümüzde Türkiye de ve birçok ülkede yaygın olarak boehm sistem denilen klarnetler kullanılmaktadır.

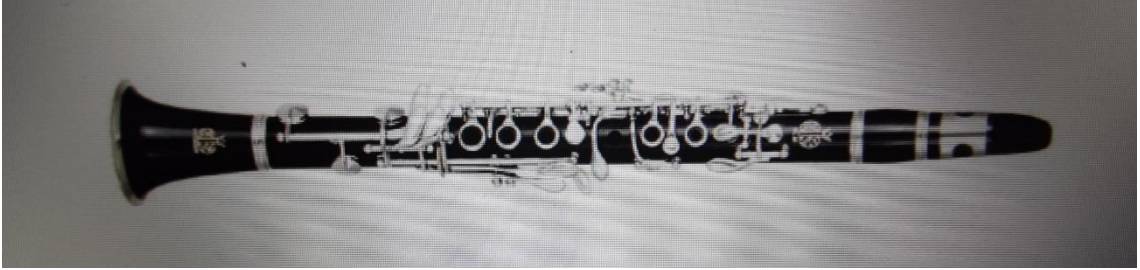
### **2.1.2. Klarnet Çeşitleri**

#### **Mi bemol klarnet**

Mi bemol klarnet boyut olarak klarnet ailesinin en küçük üyesidir. Bazı çevreler tarafından bebek klarnet olarak da bilinir. Mi bemol klarnet pikolo gibi parlak bir sese sahiptir. İlk zamanlarda trompet ve kornete alternatif olarak kullanılmıştır.(Çağrı,2006 : s.17)

Bu enstrüman günümüzde Türk müziğinde pek kullanılmamaktadır diyebiliriz. Çoğunlukla batı müziği orkestralarında kullanıldığı bilinmektedir. Türkiye de ise yine batı müziği orkestralarında ve bando topluluklarında kullanıldığı bilinmektedir. Mi

bemol klarnetin orkestra içinde si bemol klarnete destek vermek amacıyla kullanıldığı da düşünülmektedir.



**Resim 2.4.** Mi bemol Klarnet

### **Bas Klarnet**

Bas klarnet soprano si bemol klarnete göre bir oktav daha aşağıdan icra edilebilen bir klarnet çeşididir. Boyutu büyük ve ağırlığı fazla olduğu için gövdesine bağlı bir ayaklık yardımıyla icra edilir.(Çağrı,2006 : s.18)

Günümüzde orkestralar içinde sadece gerekli olduğu bölümlerde kullanıldığı bilinen bas klarnetin Türkiye de az kullanılan bir klarnet türüdür diyebiliriz.



**Resim 2.5.** Bas Klarnet

## **La Klarnet**

La klarnet, çoğunlukla batı müziği orkestralarında kullanılan bir klarnet çeşididir. Boyut olarak si bemol klarnetten biraz daha uzundur. Birçok orkestrada kemana uygun yazılmış pasajlar la klarnet ile icra edilir.(Çağrı,2006 : s.19)

La klarnetin çıkardığı sesin si bemol klarnete göre biraz daha koyu olduğunu söylemek mümkündür. Bestecilerin genellikle bu iki klarneti aynı anda kullanmadığı bilinmektedir. Bunun nedeni ise istenilen ses rengi veya eser içerisindeki diyezlerin çokluğuyla alakalıdır diyebiliriz.

## **Sol Klarnet**

Sol klarnet Türk müziğinde yaygın olarak kullanılan klarnet türüdür. Türk icracılar yumuşak ses tonu ve transpozisinin rahat olması sebebiyle bu klarneti icra etmeyi tercih etmişlerdir.(Çağrı,2006 : s.20)

Türkiye de hemen her yörede ve her tarzda icra edilen klarnet türüdür diyebiliriz. Bunun yanı sıra balkan ülkelerinde de kullanıldığı bilinmektedir. Türk müziği icrasının en doyurucu şekilde sol klarnetle icra edildiğini söylemek mümkündür.



**Resim 2.6.** Sol klarnet

## **Do Klarnet**

Do klarnet boyut olarak si bemol klarnete göre daha küçük yapıdadır. Bu enstrümanın sesi si bemol klarnete göre bir tam ton yukarıda duyulmaktadır. Piyanoyla birlikte icra edildiğinde transpozeye gereksinim duymaz. Boyut olarak küçük olduğu için okullarda çocuklara öğretilmesi mümkündür. Bu klarnetler için bestelenmiş bazı

eserler olmasına rağmen icracılar genellikle si bemol klarnetle transpoze çalmayı tercih ederler.(Çağrı,2006 : s.20)

Türkiye de pek kullanılan bir enstrüman olduğunu söylemek mümkün değildir. Si bemol ve sol klarnetlerin transpozeye uygun bir yapıya sahip olduklarını düşünürsek do klarnet yerine ülkemizde de si bemol klarnetin daha çok tercih edildiğini söyleyebiliriz.

### **Si bemol Klarnet**

Si bemol klarnetin batı müziği orkestralarında bando orkestralarında ve caz gruplarında kullanımı oldukça yaygındır. Çeşitli müzik gruplarında kullanılacak ses yeterliliğine sahiptir. Üç buçuk oktavın üzerinde bir ses aralığına sahip olan si bemol klarnet birçok eseri icra edebilmektedir.(Çağrı,2006 : s.21)

Türkiye de batı müziği orkestralarında ve bando topluluklarında sıklıkla icra edilen bu enstrüman son yıllarda Türk müziği icracıları tarafından da kullanılmaya başlanmıştır. Transpozsesinin kolay olması sebebiyle özellikle Türk halk müziğinin icrasında sıklıkla kullanılabilen bir enstrümandır diyebiliriz.



**Resim 2.7.** Si bemol klarnet

### **Alto Klarnet (Mi bemol Klarnet)**

Alto klarnet mi bemol ses tonunda duyulmaktadır. Mi bemol klarnete göre bir oktav alttan icra edilir. Klarnet korolarında özellikle bas klarnetle birlikte oldukça güzel bir tınıya sahip olurlar. Bu klarnetin icrası esnasında boyundan bir askı kullanılır. Bazı modellerinde ise bas klarnette olduğu gibi ayaklık kullanılabilir.(Çağrı,2006 : s.22)

Türkiye de klarnet korolarının azlığından dolayı icrası da yaygın değildir diyebiliriz.



**Resim 2.8.** Alto Klarnet

### **Kontrbas Klarnet**

Kontrbas klarnet bas klarnetten ve si bemol klarnetten bir oktav pesten duyulmaktadır. Hem metal hem de ağaçtan yapılan modelleri bulunmaktadır. Bu enstrümanın düz olanı ağaçtan u şeklinde silindirik yapıya sahip olan çeşidi ise metalden yapılmaktadır. Kontrbas klarnetler için yazılmış eserler mevcuttur fakat pek icra edilmemektedirler.(Çağrı,2006 : s.22)

Günümüzde çoğu batı müziği orkestralarında kullanıldığını söylemek mümkün değildir. Bu durum Türkiye de de aynıdır diyebiliriz. Türk müziği icrasında ihtiyaç duyulan klarnet çeşidi değildir diyebiliriz.



**Resim 2.9.** Kontrbas Klarnet

## La Bemol Klarnet

Bu klarnet la bemol soprano olarak da bilinir. Pikolo grubunun günümüze kadar ulaşabilen tek üyesidir diyebiliriz. Genellikle Avrupa da ve Avustralyada ki bandolarda kullanılmaktadır. La bemol klarnet için yazılmış eserler vardır.(Çağrı,2006 : s.23)



**Resim 2.10.** La bemol klarnet

### 2.1.3. Türkiye’de Klarnet

Klarnet Türk müziği içerisinde ilk olarak 1820’li yıllarda icra edilmeye başlanmıştır. O dönemde klarneti ilk icra eden kişi ise İbrahim efendi olarak bilinmektedir. Türk müziğinin makamsal yapısından dolayı başlangıçta pek önemsenmeyen klarnet İbrahim efendinin kaliteli icrası sayesinde kullanılmaya başlanmıştır.(Kılıç,2009 : s.7)

Türk müziği makamsal yapısından dolayı geçmişten günümüze kadar orijinalliğini korumuş bir müzik türüdür. Bu orijinalliğin günümüze kadar ulaşmasının başlıca nedenlerinden bazıları Türk müziğinin uzun yıllar boyunca çoğunlukla yine Türk müziği enstrümanlarının kullanılarak icra edilmesinden kaynaklandığını söylemek mümkündür. Oldukça zengin bir muhtevaya sahip olan Türk müziği uzun yıllar boyunca batı müziği enstrümanlarıyla icra edilmemiştir. Kendi içerisinde birçok enstrüman barındıran Türk müziği otantik anlamda hala klasik Türk çalgılarıyla icra edilmektedir. Zaman içerisinde farklı kültürlerle etkileşim sonucu birçok medeniyetin çalgılarının da Türk müziği icrasında kullanıldığını söylemek mümkündür. Günümüzde

batı müziği enstrümanları olarak bilinen keman ailesinin ve klarnet gibi birçok üflemeli enstrüman Türk müziği icrasında kullanılmaktadır.

Klarnet 1854 yılına gelindiğinde mızıka-i hümayunda kullanılmaya başlanmıştır. O dönemde mızıka-i hümayunda eğitmenlik yapan Giuseppe Donizetti (1788-1856) Avrupa da kullanılan bazı enstrümanları öğretmeleri için eğitmenler görevlendirdi. Bu eğitmenler arasında klarnet icracısı Francesco'da vardır. Mızıka-i hümayunda yetişen klarnet icracıları bu enstrümanı çalmayı devam ettirir ve öğrenciler yetiştirir. M. Ali bey Zati Arca'yı yetiştirir. Veli Kanık' da onun çırağıdır.(Kılıç,2009 : s.8)

Osmanlı imparatorluğu döneminde günümüzde bando toplulukları adıyla bilinen grubun adı mehter takımıydı. Mehter takımı uzun yıllar boyunca üflemeli ve vurmali Türk müziği enstrümanlarıyla marşlar icra etmiştir. Padişah ikinci Mahmut döneminde mehterhanenin kapatıldığı bilinmektedir. Mehterhanenin kapatılmasının ardından giuseppe donizetti İstanbul'a gelerek mızıka-i hümayunda göreve başlamıştır. göreve başladıktan sonra farklı ülkelerden birçok eğitimciyi de İstanbul'a getiren donizetti kısa zamanda büyük işler yapmıştır. Bu dönemden itibaren Türk müziği batı müziği çalgılarıyla icra edilmeye başlanmıştır diyebiliriz. Klarnet bu enstrümanlardan birisidir diyebiliriz.

Klarnetin halk dilindeki eski adı gırnata olarak bilinmektedir. Bu enstrümanın Suriye deki ismi de kurnayta olarak bilinmektedir. O dönemde Suriye de bütün üflemeli enstrümanlara kurnayta adı verilirdi.(Kılıç,2009 : s.8)

Klarnet günümüzde Elazığ yöresinde mahalli müzik ve halk oyunları icrasında kullanılmaktadır. Klarnet Elazığ yöresinde gırnata olarak anılmaktadır.(Doğan,2019: s.23)

1949 yılında kurulan TRT İstanbul radyosunun ilk yıllarında şef Mesut Cemil bey Türk müziği icrası yapan çalgılar arasında klarnetinde girmesini sağlamıştır. TRT radyolarında klarnet icra eden ilk sanatkar Şükrü Tunar'dır. Şükrü Tunar'ın klarnet icrasını beğenen şef Mesut Cemil bey radyo programlarında klarnet icrasını gerekli görmüştür.(Kılıç,2009 : s.9)

Şükrü Tunar'ın ardından Türkiye'de birçok klarnet icracısı yetişmiştir. Türk müziğine en uygun olan sol klarnet icrası günümüzde sıklıkla kullanılmaktadır. Türk müziğinin makamsal yapısına ve transpozisine oldukça uyumlu olan klarnet aynı

zamanda birçok yörede de mahalli saz olarak kullanılmaktadır diyebiliriz. Günümüzde kendine has bir tavırla icra edilen klarnet özellikle sirto, longa, oyun havaları ve fasıllarda oldukça ön planda icra edilmektedir. Türk halkı tarafından çok sevilen klarnetin son yıllarda oldukça popüler hale gelen bir solo enstrüman olduğunu söylemekte mümkündür.



## ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

### YÖNTEM

#### 3.1. Araştırmanın Modeli

Bu araştırma, mevcut duruma yönelik tespitler yapmayı amaçlamaktadır. Araştırma bu yönüyle betimsel ve mevcut durumu tespit etmeye yönelik bir özellik taşımaktadır. Araştırmanın modeli karma bir desen içermektedir. Araştırma, elde edilen sayısal ve sözel verilerin bir arada değerlendirilmesine dayanmaktadır. Bu sayede araştırma süresince elde edilen bilgiler ve araştırmanın sonuçlarının ortaya çıkarılmasında önemli katkılar sağlayan istatistiksel veriler incelenmiştir. Bu veriler ve diğer bulgulardan yola çıkarak konuyla ilgili çeşitli tespit ve yorumlar yapılmıştır. Bu süreç ile gerçekçi sonuçlara ulaşılması düşünülmüştür.

#### 3.2. Evren ve Örneklem

Bu araştırmanın evrenini yurdumuzun çeşitli bölgelerinde Türk musikisi eğitimi veren Devlet Konservatuvarlarında öğrenim gören meslek çalgısı öğrencileri, örneklemi ise farklı Türk Musikisi eğitimi veren Devlet Konservatuvarlarının meslek çalgısı öğrencileri arasından rastgele (random) seçilmiş 32 ( bireysel meslek çalgısı klarnet olan ) örneklem oluşturmaktadır.

#### 3.3. Sınırlılıklar

Araştırma Türkiye Cumhuriyeti sınırları içerisinde yer alan Türk musikisi eğitimi veren Devlet Konservatuvarlarında bireysel meslek çalgısı klarnet olan öğrencilerle sınırlı tutulmuştur. Araştırmaya katkıda bulunan örneklemelerin cinsiyet ve yaş durumları sınırlandırılmamıştır.

#### 3.4. Sayıtlar

Bu araştırma;

- Araştırma yapılan örneklem gurubunun belirlenen evreni tam olarak yansıttığı,
- Araştırma yönteminin araştırmanın amacına yönelik ve uygun olduğu,

- Veri toplama araçlarının bir araştırma için kapsam olarak yeterli, geçerli ve güvenilir olduğu sayılılarından hareket edilerek gerçekleştirilmiştir.

### **3.4. Verilerin Toplanması**

Bu araştırmada kullanılan veriler anket tekniği ve doküman incelemesi yöntemleri kullanılarak elde edilmiştir. Yıldırım ve Şimşek'e göre anket, geniş bir örneklem grubundan oldukça hızlı bir şekilde bilgi toplama ve toplanan bu bilgileri inceleme konusunda oldukça hızlı bir araçtır. Görüşme tekniği ise insanların duygu ve düşüncelerini ,bakış açılarını, tecrübelerini ve algılarını ortaya koymaya yarayan oldukça güçlü bir yöntemdir. Doküman incelemesi ise nitel araştırmalarda elde edilen verilere destek amacıyla kullanılan bir veri yöntemidir. (2006:40)

### **3.5. Verilerin Analizi**

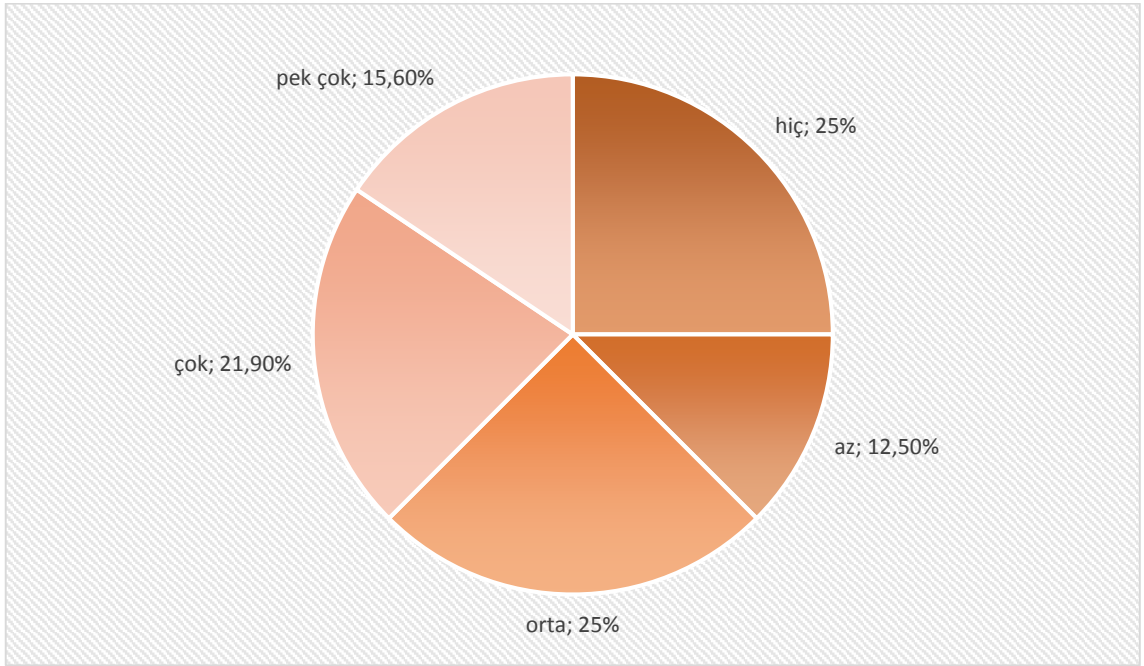
Bu araştırmanın verileri, kolay ifade edilmesini sağlamak amacıyla yüzdelerle rakamlarla ifade edilebilen değerlere dönüştürülmüştür. Bu sayede araştırma sonuçlarının daha kolay anlaşılacağı düşünülmüştür.

## DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

### BULGULAR VE YORUM

Bu bölümde araştırma sürecinde elde edilen bulgular ve bu bulgulara ışığında geliştirilen yorumlar yer almaktadır.

#### 4.1. Birinci Alt Probleme Yönelik Bulgu ve Yorumlar

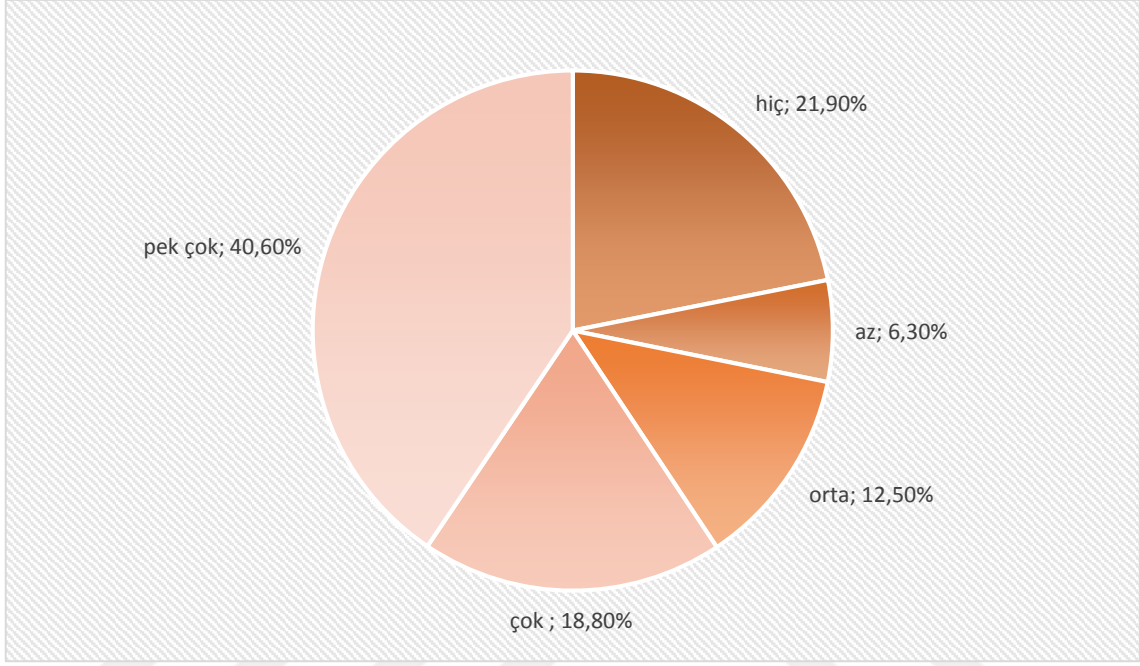


**Grafik 4.1.** Öğrencilerin “Klarinetin ülkemizde sevilen bir çalgı olma özelliği tercihinizi ne oranda etkiledi?” sorusuna verdikleri cevaplara göre dağılımı.

Grafikte öğrencilerin “Klarinetin ülkemizde sevilen bir çalgı olma özelliği tercihinizi ne oranda etkiledi?” sorusuna verdikleri cevaplara göre dağılımı görülmektedir. Öğrencilerin % 25’i klarinetin ülkemizde sevilen bir çalgı olma özelliğinin tercihlerini hiç etkilemediğini söylemiştir.% 15.6’sı az oranda etkilediğini söylemiştir.%25’i orta düzeyde etkilediğini söylemiştir.%21.9’u çok etkilendiğini söylerken %15.6’sı da pek çok oranda etkilediğini söylemiştir. Bu bulgulara göre

öğrencilerin %37.5'i bu durumun tercihlerini büyük oranda etkilediğini,%37.5'i ise büyük oranda etkilemediğini söylemiştir. Araştırma neticesinde klarnetin meslek çalgısı olarak tercih edilme durumunun kişiden kişiye göre farklılık gösterdiği söylenebilir.

#### 4.2. İkinci Alt Probleme Ait Bulgu Ve Yorumlar

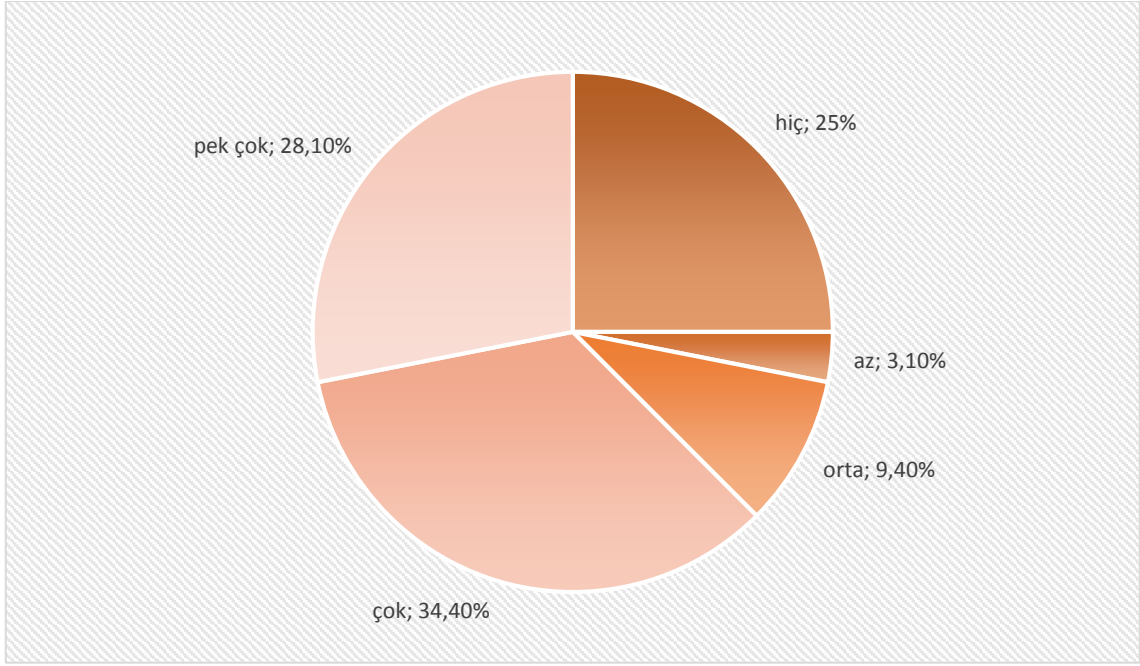


**Grafik 4.2.** Öğrencilerin “klarneti daha önce çalışıyor veya çalışmıyor olma durumunuz tercihinizi ne oranda etkiledi?” sorusuna verdikleri cevaplara göre dağılımı.

Grafikte öğrencilerin “klarneti daha önce çalışıyor yada çalışmıyor olma durumunuz tercihinizi ne oranda etkiledi ?” sorusuna verdikleri cevaplara göre dağılımı görülmektedir. Öğrencilerin %21.9’u klarneti daha önce çalışıyor yada çalışmıyor olma durumunun tercihlerini hiç etkilemediğini söylemiştir.%6.3’ü bu durumun tercihlerini az oranda etkilediğini söylemiştir.%12.5’i bu durumun tercihlerini orta düzeyde etkilediğini söylemiştir.%18.8’i bu durumun tercihlerini çok etkilediğini söylerken %40.6’sı ise bu durumun tercihlerini büyük oranda etkilediğini söylemiştir. Bu bilgiler ışığında öğrencilerin %58.8’i klarneti daha önce çalışıyor yada çalışmıyor olma durumun tercihlerini büyük oranda etkilediğini söylerken %28.2’si etkilemediğini söylemiştir. Bu sonuçlara göre öğrencilerin çoğunun klarneti daha önceden çalışıyor veya çalışmıyor olma

durumunun, klarneti meslek çalgısı olarak tercih etmesini etkileyen faktörlerden biri olduğu söylenebilir.

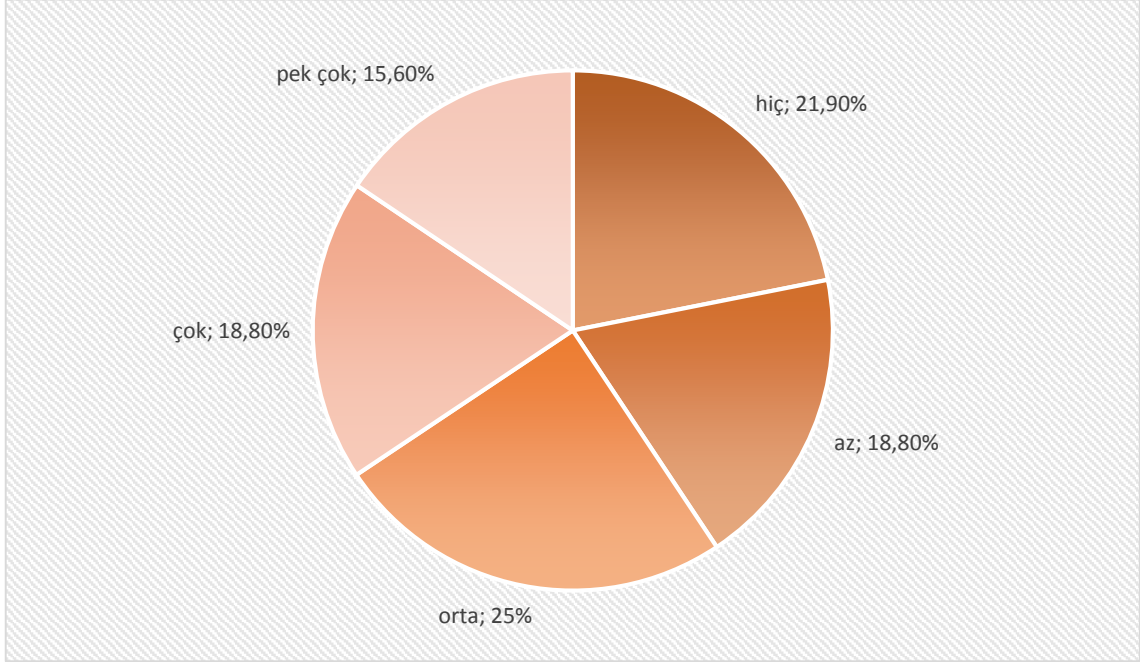
### 4.3. Üçüncü Alt Probleme Ait Bulgu ve Yorumlar



**Grafik 4.3.** Öğrencilerin “klarnetin icra edildiği yöre veya yöreler tercihinizi ne oranda etkiledi ?” sorusuna verdikleri cevaplara göre dağılımı.

Grafikte Öğrencilerin “klarnetin icra edildiği yöre veya yöreler tercihinizi ne oranda etkiledi ?” sorusuna verdikleri cevaplara göre dağılımı görülmektedir. Öğrencilerin %25’i klarnetin icra edildiği yöre yada yörelerin tercih durumunu hiç etkilemediğini söylemiştir.%3.1’i bu durumun tercihlerini az oranda etkilediğini söylemiştir.%9.4’ü bu durumun tercihlerini orta düzeyde etkilediğini söylemiştir.%34.4’ü bu durumun tercihlerini çok etkilediğini söylerken,%28.1’i ise bu durumun tercihlerini pek çok oranda etkilediğini söylemiştir. Bu bulgular ışığında öğrencilerin %62.5’lik gibi büyük bir kısmı klarnetin icra edildiği yada ait olduğu yöre veya yörelerin tercih durumlarını önemli ölçüde etkilediğini söyleyebiliriz.

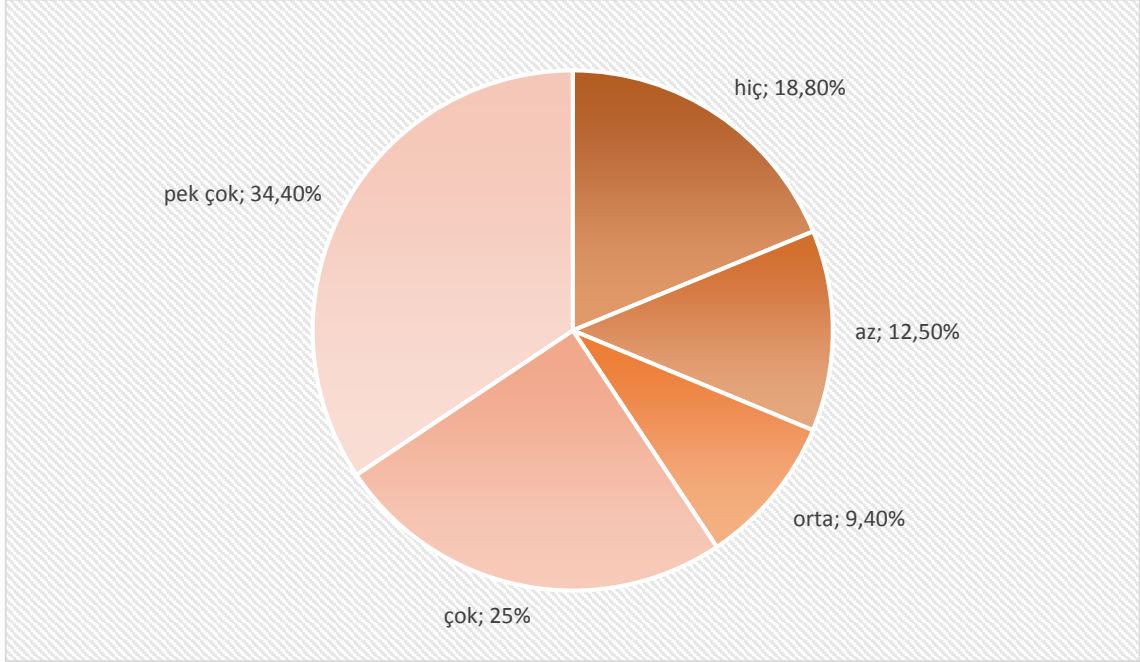
#### 4.4. Dördüncü Alt Probleme Ait Bulgu ve Yorumlar



**Grafik 4.4.** Öğrencilerin “klarnetin vücut yapınıza uygunluğu tercihinizi ne oranda etkiledi ?” sorusuna verdikleri cevaplara göre dağılımı.

Grafikte öğrencilerin ”Klarnetin vücut yapınıza uygunluğu tercihinizi ne oranda etkiledi ?” sorusuna verdikleri cevapların dağılımı görülmektedir. Öğrencilerin %21.9’u klarnetin vücut yapısına uygunluğunun tercihlerini hiç etkilemediğini söylemiştir.%18.8’i bu durumun tercihlerini az oranda etkilediğini söylemiştir.%25’i bu durumun tercihlerini orta düzeyde etkilediğini söylemiştir.%18.8’i bu durumun tercihlerini çok etkilediğini söylerken %15.6’sı bu durumun tercihlerini büyük oranda etkilediğini söylemiştir. Bu bulgular ışığında öğrencilerin %40.7’si klarnetin vücut yapılarına uygun olup olmamasının tercihlerini etkilemediğini söylerken,%34.4’ü bu durumun tercihlerini büyük oranda etkilediğini söylemiştir. Verilen yanıtlara göre öğrencilerin yarısına yakını vücut yapısını hesaba katmadan klarneti meslek çalgısı olarak tercih etmiştir diyebiliriz.

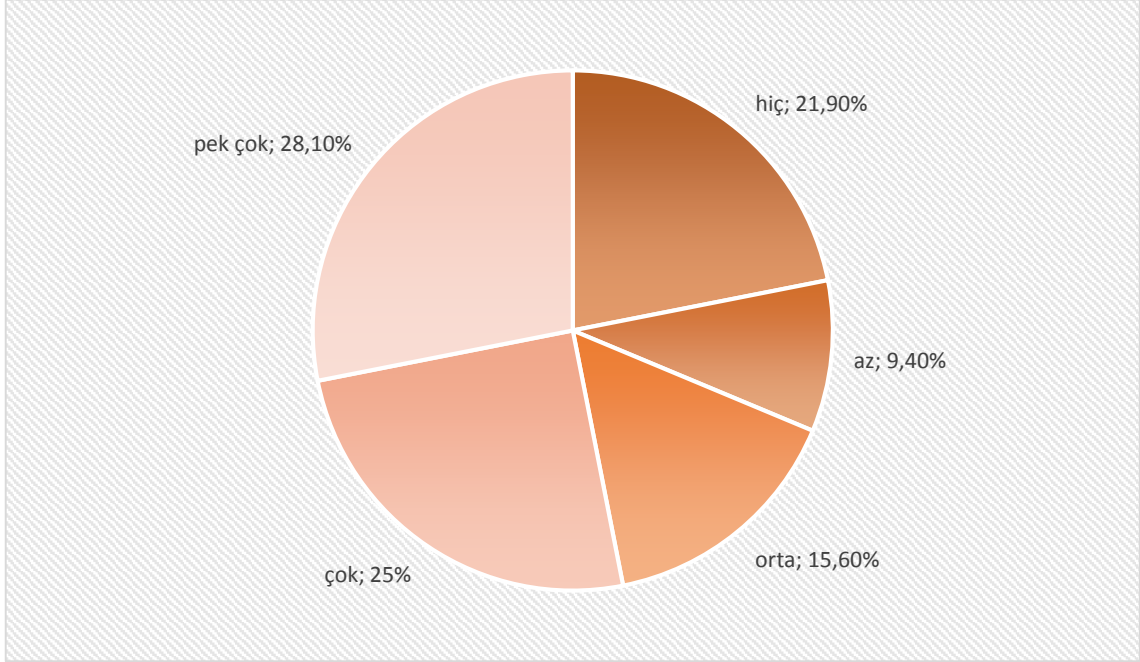
#### 4.5. Beşinci Alt Probleme Ait Bulgu ve Yorumlar



**Grafik 4.5.** Öğrencilerin “Klarnetin icra edildiği müzik türleri tercihinizi ne oranda etkiledi ?” sorusuna verdikleri cevaplara göre dağılımı.

Grafikte öğrencilerin “Klarnetin icra edildiği müzik türleri tercihinizi ne oranda etkiledi ?” sorusuna verdikleri cevapların dağılımı görülmektedir. Öğrencilerin %18,8’i klarnetin icra edildiği alanların tercihlerini hiç etkilemediğini söylemiştir. %12,5’i bu durumun tercihlerini az oranda etkilediğini söylemiştir. öğrencilerin %9,4’ü bu durumun tercihlerini orta düzeyde etkilediğini söylemiştir. %25’i bu durumun tercihlerini çok etkilediğini söylerken, %34,4’ü bu durumun tercihlerini büyük oranda etkilediğini söylemiştir. Bu bulgular ışığında öğrencilerin %31,3’ü klarnetin icra edildiği alanların klarneti meslek çalgısı olarak seçmelerinde hiç etkili olmadığını söylerken, öğrencilerin %59,4’ü klarnetin icra edildiği alanların klarneti meslek çalgısı olarak seçmelerinde büyük oranda etkili olduğunu söylemiştir. Öğrencilerin yarısından fazlası klarnetin icra edildiği alanları bilip, meslek çalgısı olarak klarneti seçmiştir diyebiliriz

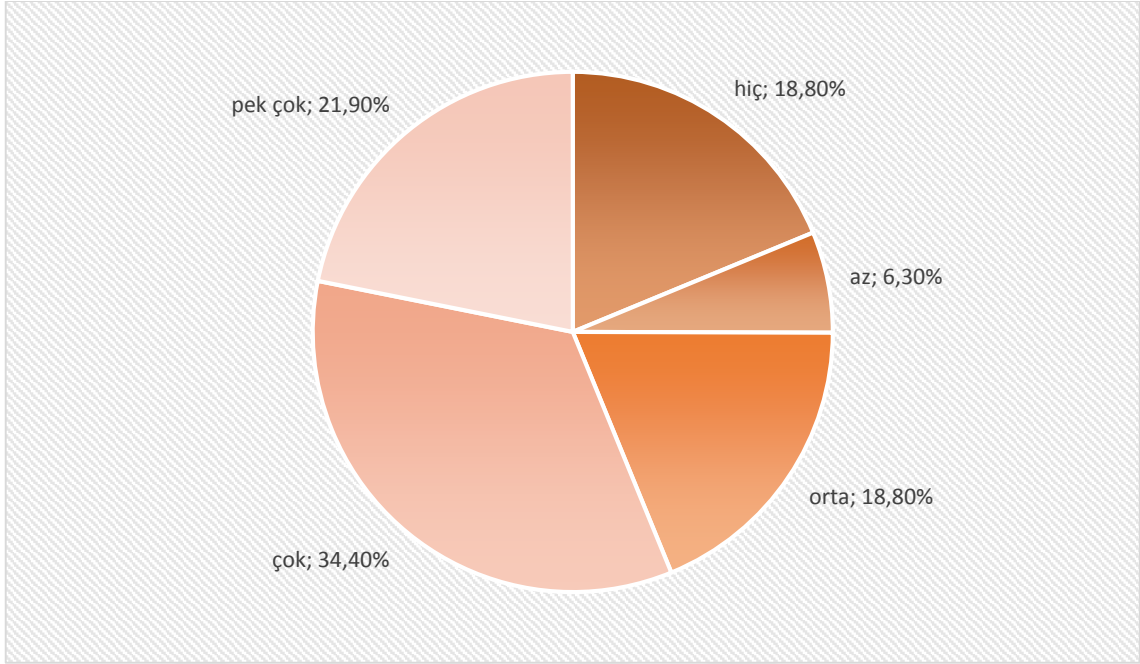
#### 4.6. Altıncı Alt Probleme Ait Bulgu ve Yorumlar



**Grafik 4.6.** Öğrencilerin “Klarnet eğitimini verecek öğretim elemanı durumu tercihinizi ne oranda etkiledi ?” sorusuna verdikleri cevaplara göre dağılımı.

Grafikte “Klarnet eğitimini verecek öğretim elemanı durumu tercihinizi ne oranda etkiledi ?” sorusuna verdikleri cevaplara göre dağılımı görülmektedir. Öğrencilerin %21.9’u Klarnet eğitimini verecek öğretmen durumunun tercihlerini hiç etkilemediğini söylemiştir. Öğrencilerin %9.4’ü bu durumun tercihlerini az oranda etkilediğini söylemiştir. Öğrencilerin %15.6’sı bu durumun tercihlerini orta düzeyde etkilediğini söylemiştir. Öğrencilerin %25’i bu durumun tercihlerini çok etkilediğini söylerken %28.1’i bu durumun tercihlerini çok büyük oranda etkilediğini söylemiştir. Bu bulgular ışığında öğrencilerin %31.3’ü Klarnet eğitimini verecek öğretmen durumunun tercihlerini etkilemediğini söylerken, %53.1’i bu durumun tercihlerini büyük oranda etkilediğini söylemiştir. Öğrencilerin yarısından fazlası meslek çalgısı olarak klarneti tercih ederken mevcut öğretmen durumunu önemli ölçüde dikkate almıştır diyebiliriz.

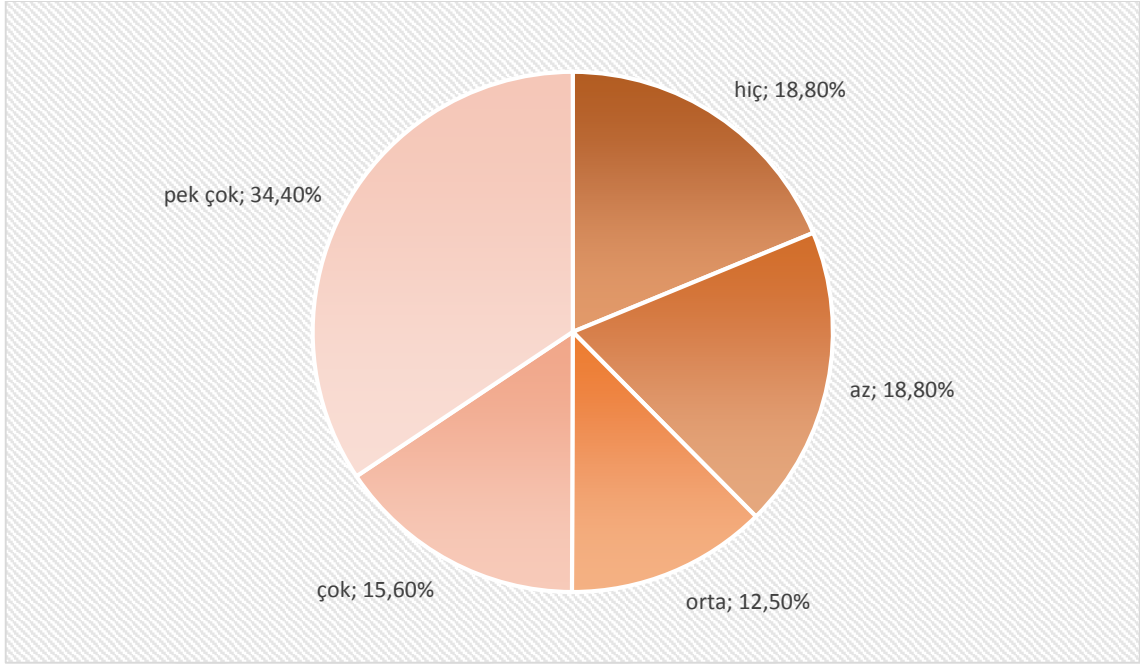
#### 4.7. Yedinci Alt Probleme Ait Bulgu ve Yorumlar



**Grafik 4.7.** Öğrencilerin “Klarnetin Türk müziğine uygunluk durumu tercihinizi ne oranda etkiledi ?” sorusuna verdikleri cevaplara göre dağılımı.

Grafikte “Klarnetin Türk müziğine uygunluk durumu tercihinizi ne oranda etkiledi ?” sorusuna verdikleri cevaplara göre dağılımı görülmektedir. Öğrencilerin %18.8’i klarnetin Türk müziğine uygunluk durumunun tercihlerini hiç etkilemediğini söylemiştir. Öğrencilerin %6.3’ü bu durumun tercihlerini az oranda etkilediğini söylemiştir. Öğrencilerin %18.8’i bu durumun tercihlerini orta düzeyde etkilediğini söylemiştir. Öğrencilerin 34.4’ü bu durumun tercihlerini çok etkilediğini söylerken, %21.9’u bu durumun tercihlerini önemli ölçüde etkilediğini söylemiştir. Bu bulgular ışığında öğrencilerin %25.1’i klarneti meslek çalgısı olarak tercih ederken bu çalgının Türk müziğine uygunluk durumunu göz önünde bulundurmamıştır. öğrencilerin %56.3’ü meslek çalgısı olarak klarneti tercih ederken Türk müziğine uygunluk durumunu göz önünde bulundurmuştur. Elde edilen bulgular doğrultusunda öğrencilerin yarısından fazlası klarneti meslek çalgısı olarak tercih ederken, Türk müziğine uygunluk durumunu göz ardı etmemiştir diyebiliriz.

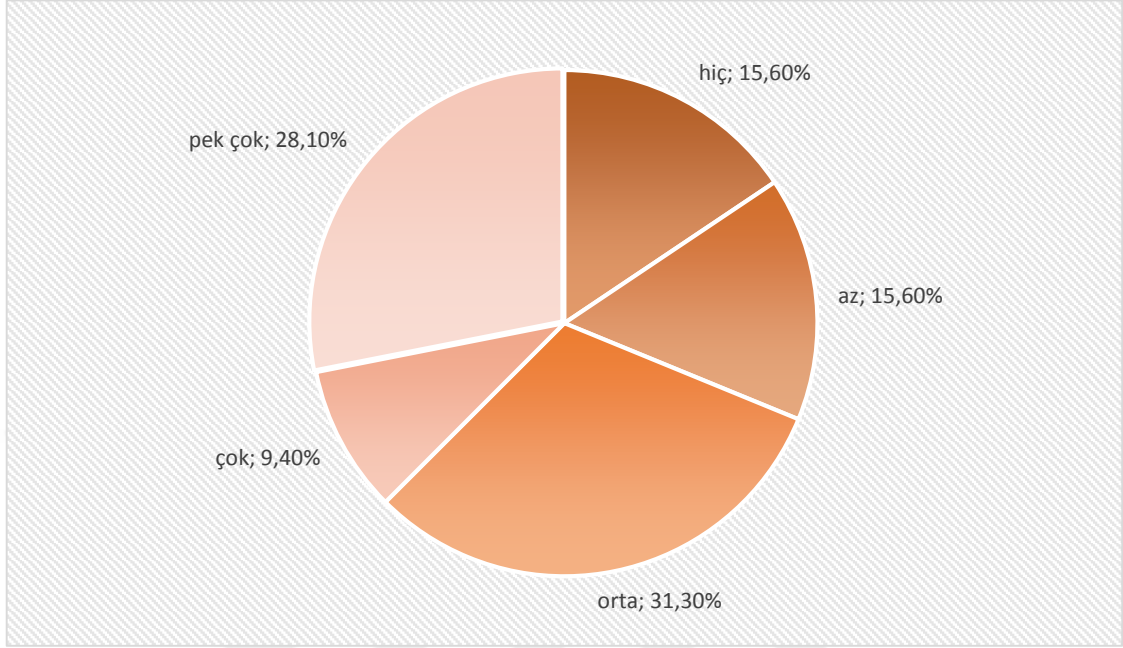
#### 4.8. Sekizinci Alt Probleme Ait Bulgu ve Yorumlar



**Grafik 4.8.** Öğrencilerin “Klarnetin uluslararası özellikleri tercihinizi ne durumda etkiledi ?” sorusuna verdikleri cevaplara göre dağılımı.

Grafikte Öğrencilerin “Klarnetin uluslararası özellikleri tercihinizi ne durumda etkiledi ?” sorusuna verdikleri cevaplara göre dağılımı görülmektedir. Öğrencilerin %18.8’i klarnetin uluslararası özelliklerinin tercih durumlarını hiç etkilemediğini söylemiştir. Öğrencilerin yine %18.8’i bu durumun tercihlerini az oranda etkilediğini söylemiştir. Öğrencilerin %12.5’i bu durumun tercihlerini orta düzeyde etkilediğini söylemiştir. Öğrencilerin %15.6’sı bu durumun tercihlerini çok etkilediğini söylerken, %34.4’ü bu durumun tercihlerini büyük ölçüde etkilediğini söylemiştir. Bu bulgular ışığında öğrencilerin %37.6’sı klarneti meslek çalgısı olarak tercih ederken çalgının uluslararası özelliklerini dikkate almamışlardır. Öğrencilerin %50’si ise klarneti meslek çalgısı olarak tercih ederken çalgının uluslararası özelliklerini göz önünde bulundurmamıştır. Klarnet çalgısının uluslararası özellikleri çalgının meslek çalgısı olarak tercih edilmesinde önemli ölçüde etkili olmuştur diyebiliriz.

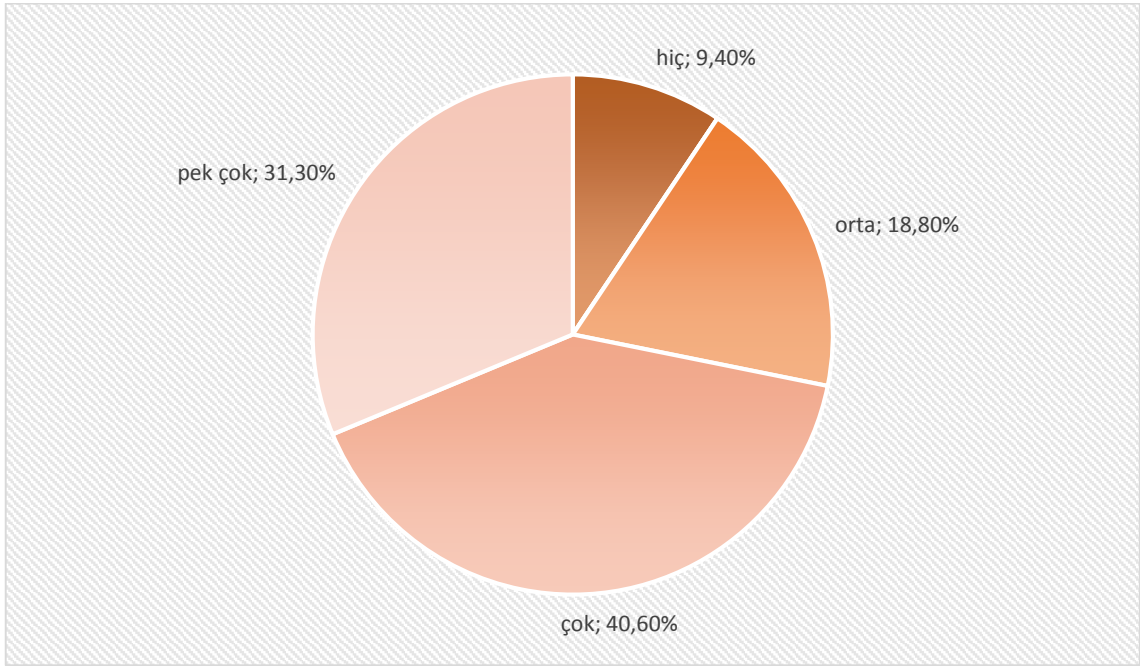
#### 4.9. Dokuzuncu Alt Probleme Ait Bulgu ve Yorumlar



**Grafik 4.9.** Öğrencilerin “Klarnetin üflemeli bir enstrüman olması tercihinizi ne oranda etkiledi ?” sorusuna verdikleri cevaplara göre dağılımı.

Grafikte Öğrencilerin “Klarnetin üflemeli bir enstrüman olması tercihinizi ne oranda etkiledi?” sorusuna verdikleri cevaplara göre dağılımı görülmektedir. Öğrencilerin %15.6’sı klarnetin üflemeli bir çalgı olmasının tercihlerini hiç etkilemediğini söylemiştir. yine öğrencilerin %15.6’sı bu durumun tercihlerini az oranda etkilediğini söylemiştir. Öğrencilerin %31.3’ü bu durumun tercihlerini orta düzeyde etkilediğini söylemiştir. Öğrencilerin %9.4’ü bu durumun tercihlerini çok etkilediğini söylerken, %28.1’lik bir kısmı ise bu durumun tercihlerini önemli ölçüde etkilediğini söylemiştir. Bu bulgular ışığında öğrencilerin %31.2’si klarnetin üflemeli bir çalgı olması tercihlerini etkilemediğini söylerken, %37.5’i bu durumun tercihlerini önemli ölçüde etkilediğini söylemiştir. Yine bu bulgular doğrultusunda bakıldığında zaman, klarnetin üflemeli bir çalgı olma özelliği sazın tercihini etkileyen önemli faktörlerden biri olarak görülmemiştir diyebiliriz.

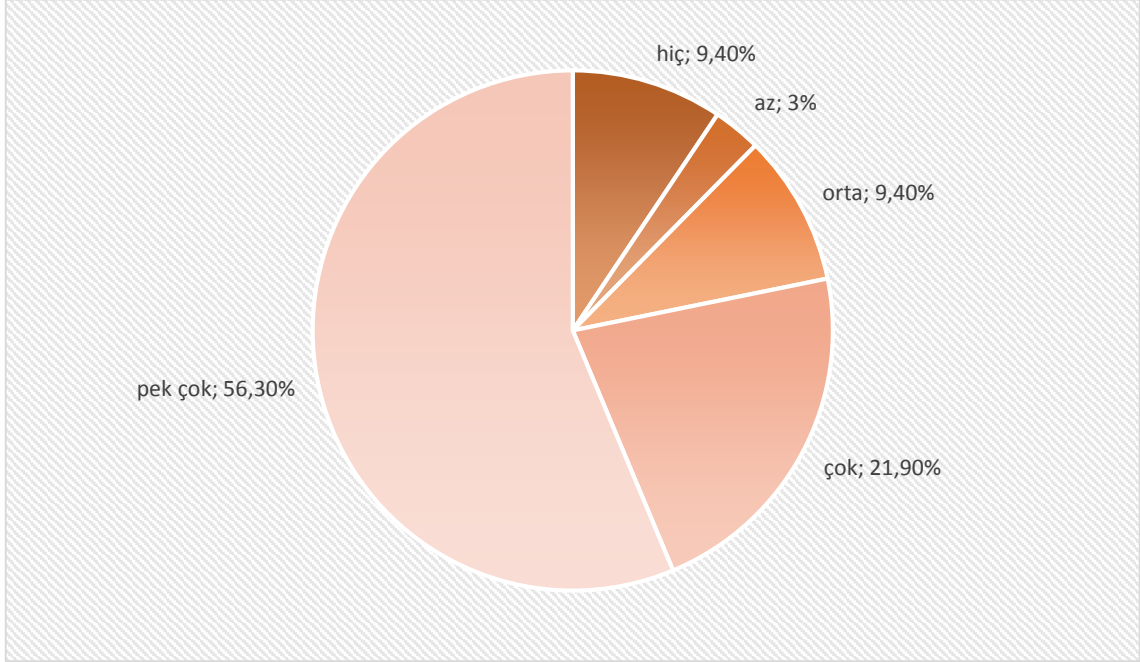
#### 4.10. Onuncu Alt Probleme Ait Bulgu ve Yorumlar



**Grafik 4.10.** Öğrencilerin “Klarnetin ülkemizdeki icra alanlarının genişliği tercihinizi ne oranda etkiledi ?” sorusuna verdikleri cevaplara göre dağılımı.

Grafikte Öğrencilerin “Klarnetin ülkemizdeki icra alanlarının genişliği tercihinizi ne oranda etkiledi ?” sorusuna verdikleri cevaplara göre dağılımı görülmektedir. Öğrencilerin %9.4’ü klarnetin ülkemizdeki icra alanlarının genişliğinin tercihlerini hiç etkilemediğini söylemiştir. Öğrencilerin %18.8’i bu durumun tercihlerini orta düzeyde etkilediğini söylemiştir. Öğrencilerin %40.6’sı bu durumun tercihlerini çok etkilediğini söylerken %31.3’ü ise bu durumun tercihlerini büyük ölçüde etkilediğini söylemiştir. Bu bulgular ışığında öğrencilerin %71.9’luk gibi büyük bir kısmı klarneti meslek çalgısı olarak tercih ederken ülkemizdeki icra alanlarını göz önünde bulundurmıştır. Yine bu bilgiler doğrultusunda klarnetin ülkemizde yaygın olarak icra edildiğini de söyleyebiliriz.

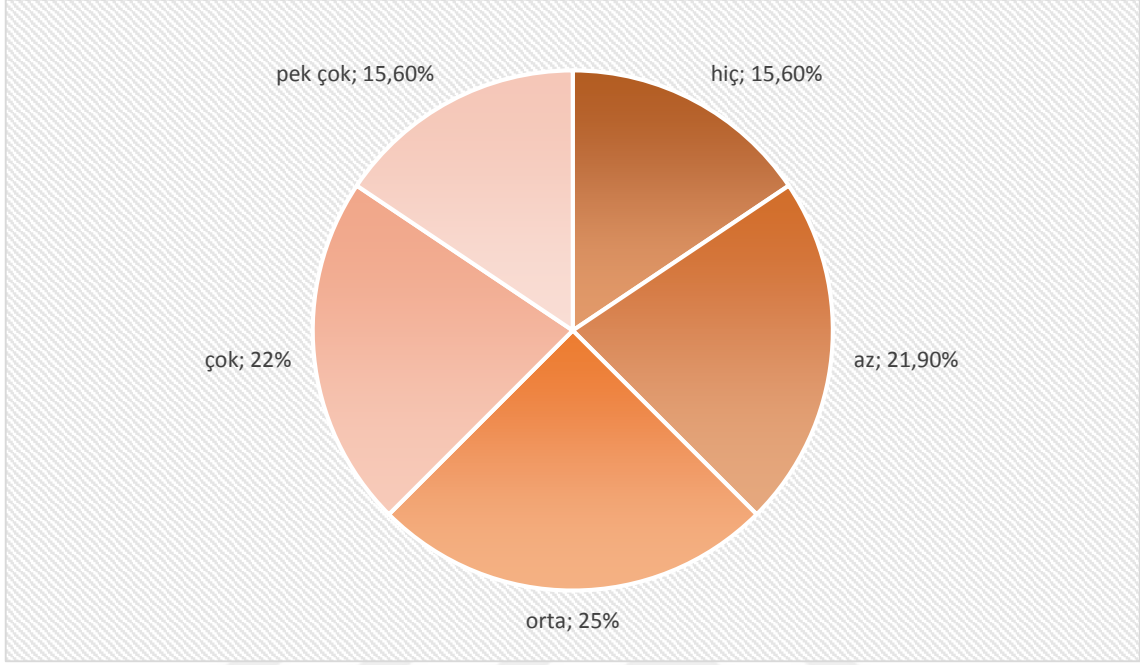
#### 4.11. On Birinci Alt Probleme Ait Bulgu ve Yorumlar



**Grafik 4.11.** Öğrencilerin “Klarnetin ülkemizdeki tüm müzik türlerine eşliği tercihinizi ne oranda etkiledi ?” sorusuna verdikleri cevaplara göre dağılımı.

Grafikte Öğrencilerin “Klarnetin ülkemizdeki tüm müzik türlerine eşliği tercihinizi ne oranda etkiledi ?” sorusuna verdikleri cevaplara göre dağılımı görülmektedir. Öğrencilerin %9.4’ü klarnetin ülkemizdeki tüm müzik türlerine eşlik edebilme durumunun tercihlerini hiç etkilemediğini söylemiştir. Öğrencilerin %3’ü bu durumun tercihlerini az oranda etkilediğini söylemiştir. Öğrencilerin %9.4’ü bu durumun tercihlerini orta düzeyde etkilediğini söylemiştir. Öğrencilerin %21.9’u bu durumun tercihlerini çok etkilediğini söylerken, %56.3’lük gibi büyük bir kısmı ise bu durumun tercihlerini çok büyük oranda etkilediğini söylemiştir. Bu bulgular ışığında Öğrencilerin %78.2’si klarnetin ülkemizdeki tüm müzik türlerine eşliğinin meslek çalgısı seçimlerinde önemli ölçüde etkili olduğunu söylemişlerdir. Yine bu bilgiler doğrultusunda klarnetin ülkemizdeki tüm müzik türlerine eşlik edebilme özelliği de vardır diyebiliriz.

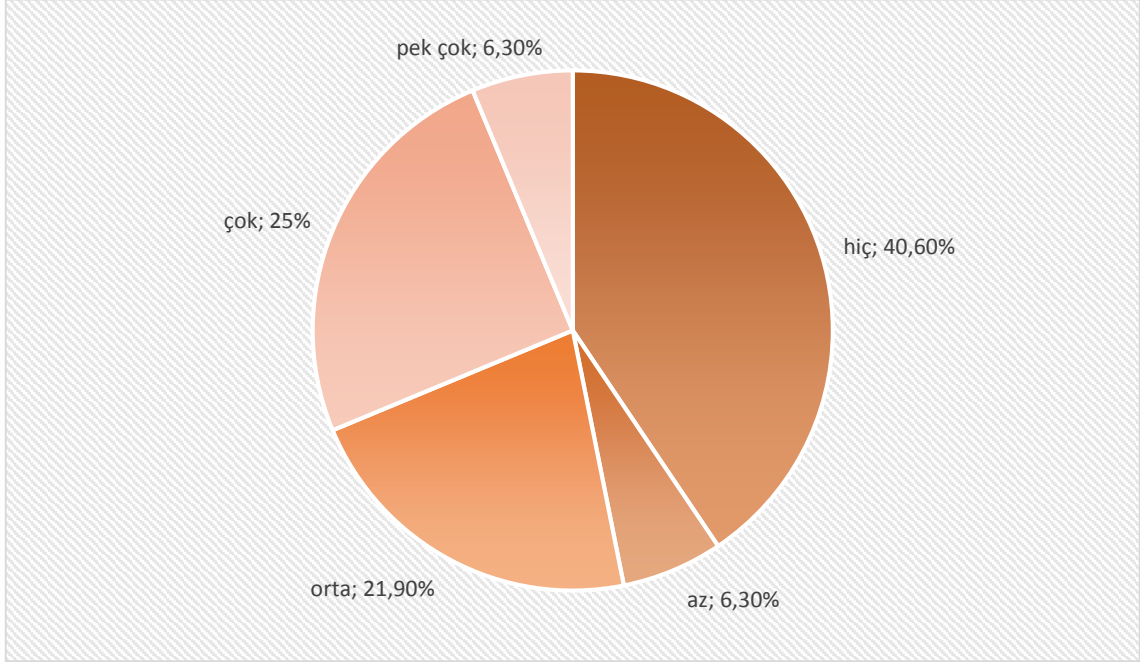
#### 4.12. On İkinci Alt Probleme Ait Bulgu ve Yorumlar



**Grafik 4.12.** Öğrencilerin “Klarnetin eğitim kurumlarında eğitimci olabilme durumu tercihinizi ne oranda etkiledi ?” sorusuna verdikleri cevaplara göre dağılımı.

Grafikte Öğrencilerin “Klarnetin eğitim kurumlarında eğitimci olabilme durumu tercihinizi ne oranda etkiledi ?” sorusuna verdikleri cevaplara göre dağılımı görülmektedir. Öğrencilerin %15.6’sı klarnetin özellikle konservatuvarlarda görev edindireceği mesleklerin tercihlerini hiç etkilemediğini söylemiştir. Öğrencilerin %21.9’u bu durumun tercihlerini az etkilediğini söylemiştir. Öğrencilerin %25’i bu durumun tercihlerini orta düzeyde etkilediğini söylemiştir. Öğrencilerin %22’si bu durumun tercihlerini çok etkilediğini söylerken, %15.6’sı ise bu durumun tercihlerini önemli ölçüde etkilediğini söylemiştir. Bu bulgular ışığında öğrencilerin %37.5’i klarneti meslek çalgısı olarak seçerken konservatuvarlarda akademisyen olmayı hiç düşünmezken yine %37.5’i konservatuvarlarda akademisyen olabilme ihtimalini de göz önünde bulundurmuştur diyebiliriz.

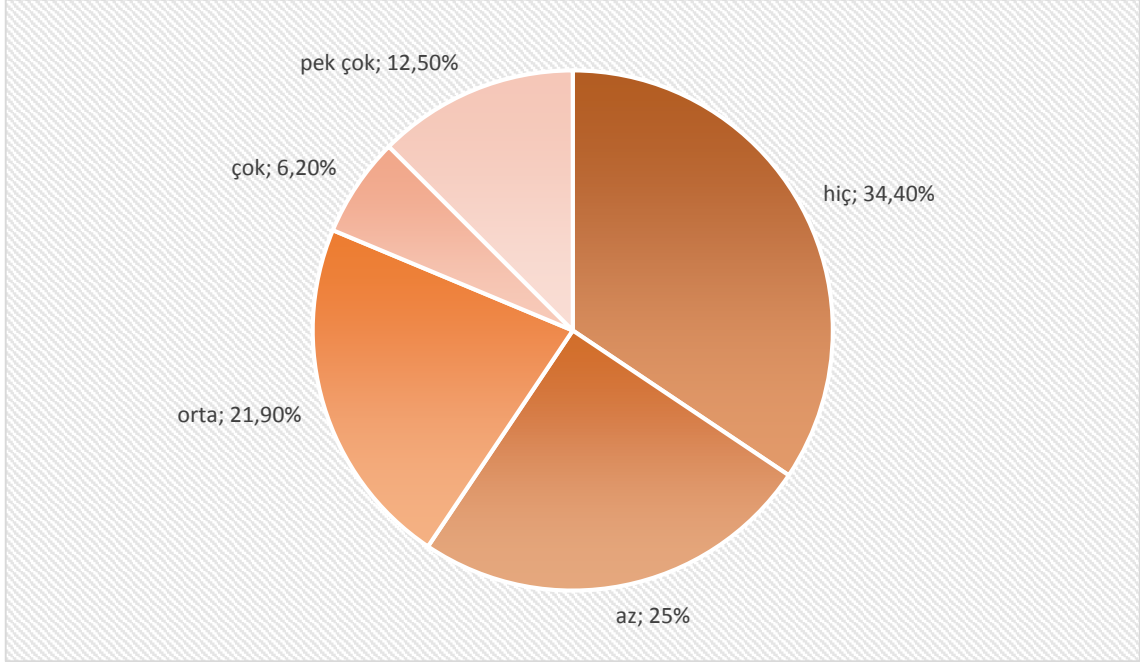
#### 4.13. On Üçüncü Alt Probleme Ait Bulgu ve Yorumlar



**Grafik 4.13.** Öğrencilerin “Klarnet eğitiminde internetin etkileri tercihinizi ne oranda etkiledi ?” sorusuna verdikleri cevaplara göre dağılımı.

Grafikte Öğrencilerin “Klarnet eğitiminde internetin etkileri tercihinizi ne oranda etkiledi ?” sorusuna verdikleri cevaplara göre dağılımı görülmektedir. Öğrencilerin %40.6’sı klarnet eğitiminde internetin etkisinin tercihlerini hiç etkilemediğini söylemiştir. Öğrencilerin %6.3’ü bu durumun tercihlerini az oranda etkilediğini söylemiştir. Öğrencilerin %21.9’u bu durumun tercihlerini orta düzeyde etkilediğini söylemiştir. Öğrencilerin %25’i bu durumun tercihlerini çok etkilediğini söylerken, %6.3’ü ise çok fazla etkilediğini söylemiştir. Bu bulgular ışığında öğrencilerin %46.9’u klarneti meslek çalgısı olarak tercih ederken internet faktörünü göz önünde bulundurmamıştır. Öğrencilerin %31.3’ü ise tercihlerinde internet faktörünü de göz önünde bulundurmıştır. Yine bu bilgiler doğrultusunda öğrencilerin klarnet eğitimi alırken interneti çok önemsemediklerini söyleyebiliriz.

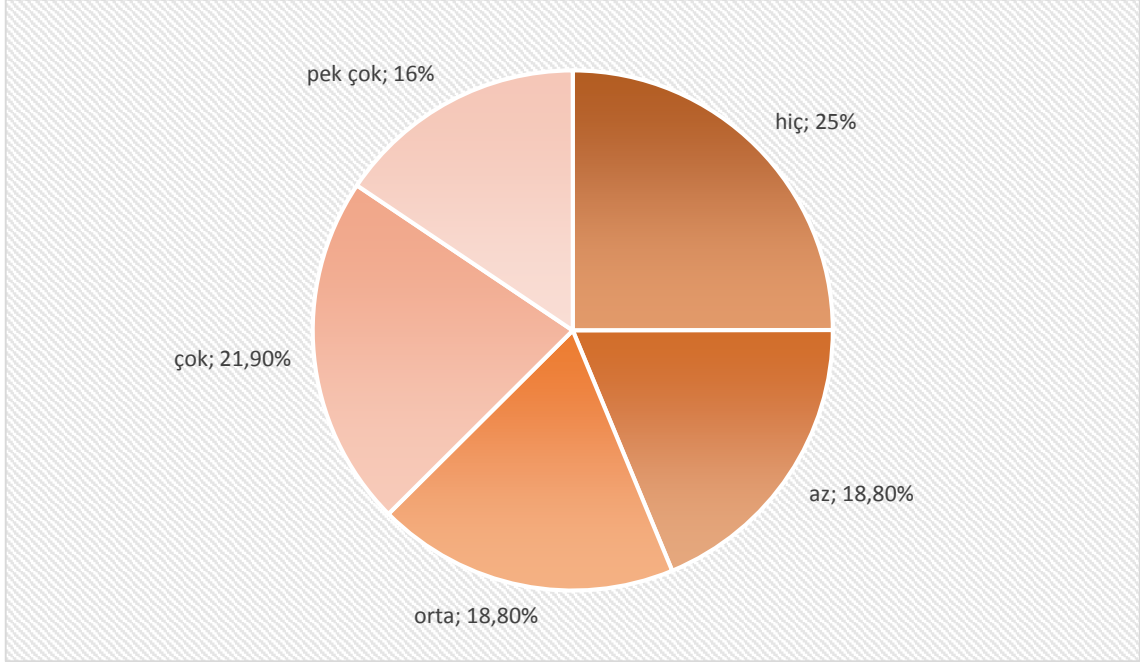
#### 4.14. On Dördüncü Alt Probleme Ait Bulgu ve Yorumlar



**Grafik 4.14.** Öğrencilerin “Klarnet öğretim metotlarının yeterlilik durumu tercihinizi ne oranda etkiledi ?” sorusuna verdikleri cevaplara göre dağılımı.

Grafikte Öğrencilerin “Klarnet öğretim metotlarının yeterlilik durumu tercihinizi ne oranda etkiledi ?” sorusuna verdikleri cevaplara göre dağılımı görülmektedir. Öğrencilerin %34.4’ü klarnet öğretim metotlarının yeterlilik durumunun tercihlerini hiç etkilemediğini söylemiştir. Öğrencilerin %25’i bu durumun tercihlerini az oranda etkilediğini söylemiştir. Öğrencilerin %21.9’u bu durumun tercihlerini orta düzeyde etkilediğini söylemiştir. Öğrencilerin %6.2’si bu durumun tercihlerini çok etkilediğini söylerken,%12.5’i ise bu durumun tercihlerini pek çok oranda etkilediğini söylemiştir. Bu bulgular ışığında öğrencilerin %55.4’ü meslek çalgısı olarak klarnet seçerken, klarnet öğretim metotlarının yeterlilik durumunu göz önünde bulundurmamıştır. Yine bu bulgular ışığında bakıldığı zaman öğrencilerin %18.7’lik gibi az bir kısmı tercihlerinde bu durumu göz önünde bulundurmuştur. Öğrencilerin tercihleri sonucunda klarnetin öğretim metotlarının meslek çalgısı seçiminde pek etkili olmadığını söyleyebiliriz.

#### 4.15. On Beşinci Alt Probleme Ait Bulgu ve Yorumlar

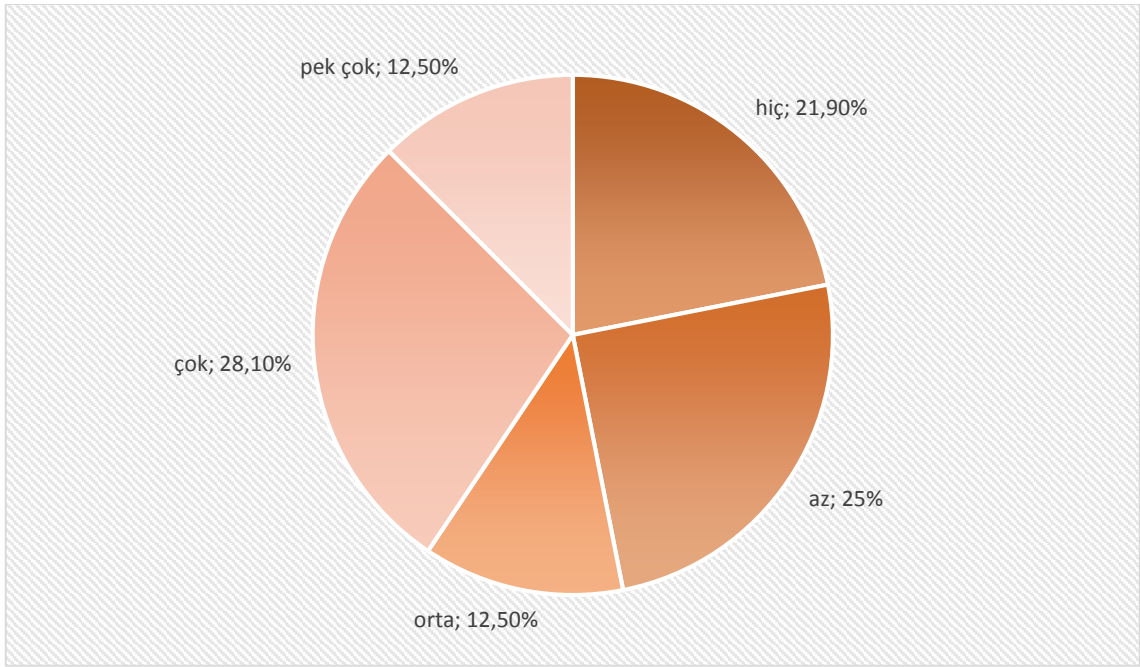


**Grafik 4.15.** Öğrencilerin “Klarnet eğitiminin ülkemizdeki yaygınlık ve kalite durumu tercihinizi ne oranda etkiledi ? ” sorusuna verdikleri cevaplara göre dağılımı.

Grafikte öğrencilerin “Klarnet eğitiminin ülkemizdeki yaygınlık ve kalite durumu tercihinizi ne oranda etkiledi ? ” sorusuna verdikleri cevaplara göre dağılımı görülmektedir. Öğrencilerin % 25’i klarnet eğitiminin ülkemizdeki yaygınlık ve kalite durumunun tercihlerinin hiç etkilemediğini söylemiştir. Öğrencilerin %18,8’i bu durumun tercihlerini az oranda etkilediğini söylemiştir. Öğrencilerin yine %18,8’i bu durumun tercihlerini orta düzeyde etkilediğini söylemiştir. Öğrencilerin %21,9’u bu durumun tercihlerini çok etkilediğini söylerken, %16’sı ise bu durumun tercihlerini pek çok oranda etkilediğini söylemiştir. Bu bulgular ışığında bakıldığı zaman öğrencilerin %43,8’i klarneti meslek çalgısı olarak tercih ederken bu sizin ülkemizdeki eğitiminin yaygınlık ve kalite durumunu göz önünde bulundurmamıştır. Yine bu bulgular ışığında bakıldığı zaman öğrencilerin %37,5’i klarneti meslek çalgısı olarak tercih ederken, eğitimin yaygınlık ve kalite durumunu dikkate almıştır. Sorduğumuz soruya almış olduğumuz yanıtlar doğrultusunda öğrencilerin yarısına yakını klarnet eğitiminin

yaygınlık ve kalite durumunu meslek çalgısı seçiminde önemli bir etken olarak görmemiştir diyebiliriz.

#### 4.16. On Altıncı Alt Probleme Ait Bulgu ve Yorumlar

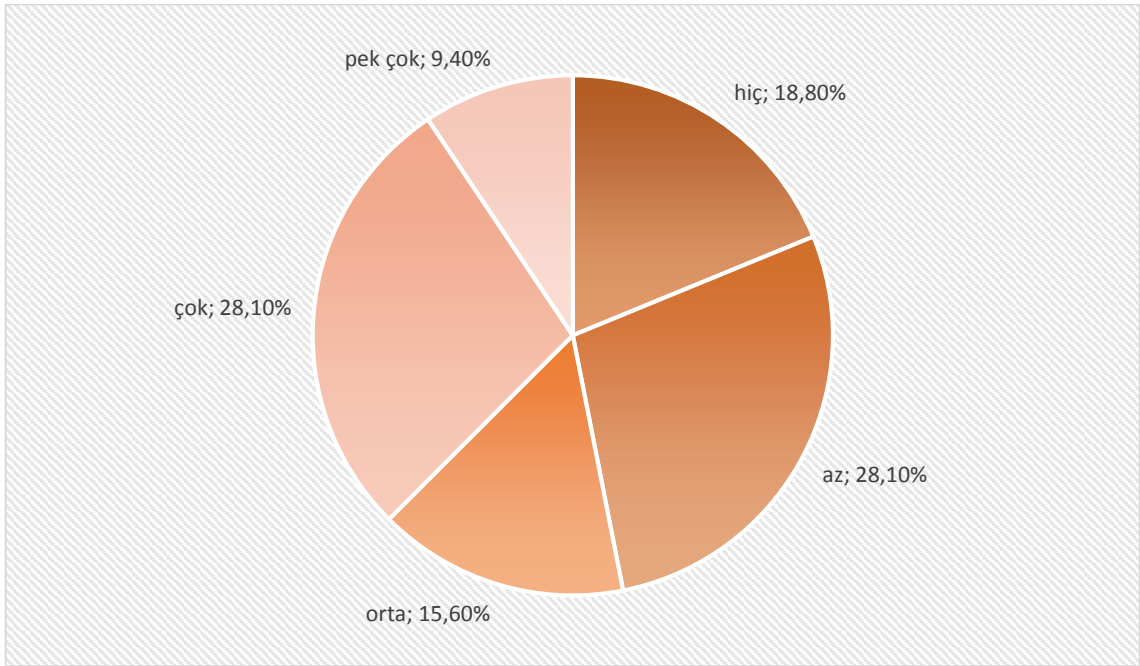


**Grafik 4.16.** ğrencilerin “Klarnetin Türk müziği makam yapısına uygunluk durumu tercihinizi ne oranda etkiledi ?” sorusuna verdikleri cevaplara göre dağılımı

Grafikte ğrencilerin “Klarnetin Türk müziği makam yapısına uygunluk durumu tercihinizi ne oranda etkiledi ?” sorusuna verdikleri cevaplara göre dağılımı görülmektedir. Öğrencilerin %21.9’u Klarnetin Türk müziği makam yapısına uygunluk durumunun tercihlerini hiç etkilemediğini söylemiştir. Öğrencilerin %25’i bu durumun tercihlerini az oranda etkilediğini söylemiştir. Öğrencilerin %12.5’i bu durumun tercihlerini orta düzeyde etkilediğini söylemiştir. Öğrencilerin %28.1’i bu durumun tercihlerini çok oranda etkilediğini söylerken %12.5’i ise pek çok oranda etkilediğini söylemiştir. Bu bulgular ışığında öğrencilerin %46.9’u klarneti meslek çalgısı olarak seçerken, klarnetin Türk müziği makam yapısına uygunluk durumunu göz önünde bulundurmamıştır. Öğrencilerin %40.6’sı ise klarneti meslek çalgısı olarak tercih

ederken, klarnetin Türk müziği makam yapısına uygunluk durumunu göz önünde bulundurmıştır. Yine bu bulgular ışığında bakıldığı zaman öğrencilerin büyük çoğunluğu klarnetin Türk müziği makam yapısına uyum sağladığını düşünmüştür diyebiliriz.

#### 4.17. On Yedinci Alt Probleme Ait Bulgu ve Yorumlar

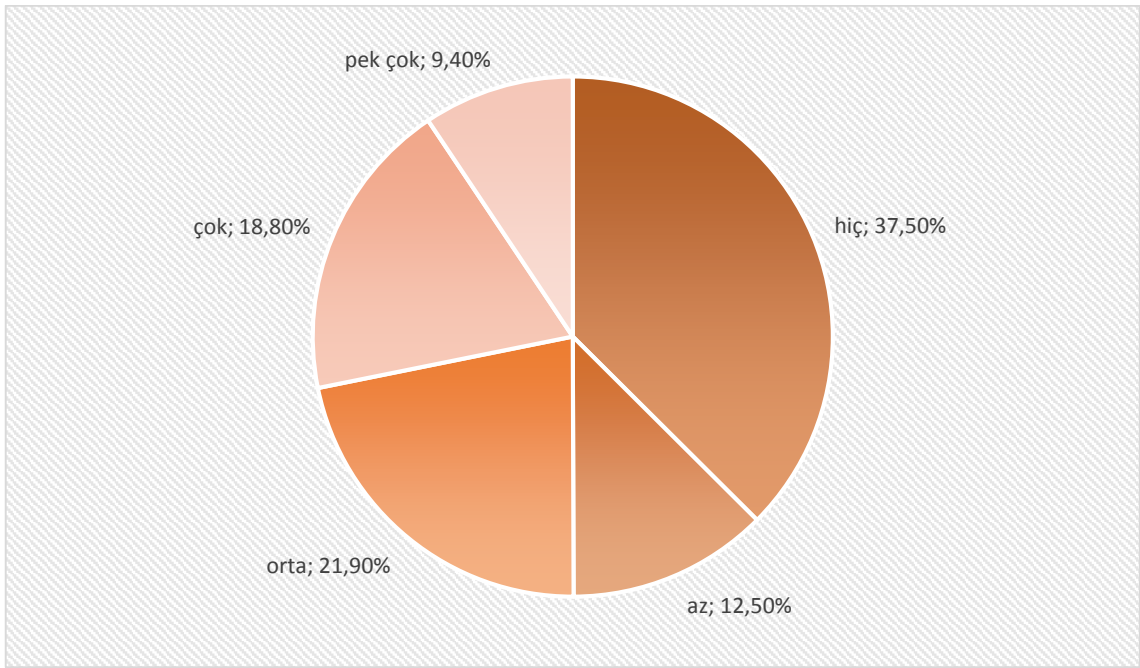


**Grafik 4.17.** Öğrencilerin “Klarneti Türkiye şartlarında temin edebilme durumu tercihinizi ne oranda etkiledi ?” sorusuna verdikleri cevaplara göre dağılımı.

Grafikte öğrencilerin “Klarneti Türkiye şartlarında temin edebilme durumu tercihinizi ne oranda etkiledi ?” sorusuna verdikleri cevaplara göre dağılımı görülmektedir. Öğrencilerin %18,8’i klarneti Türkiye şartlarında temin edebilme durumunun tercihlerini hiç etkilemediğini söylemiştir. Öğrencilerin %28,1’i bu durumun tercihlerini az oranda etkilediğini söylemiştir. Öğrencilerin %15,6’sı bu durumun tercihlerini orta düzeyde etkilediğini söylemiştir. Öğrencilerin %28,1’i bu durumun tercihlerini çok etkilediğini söylerken %9,4’ü ise pek çok oranda etkilediğini söylemiştir. Bu bulgular ışığında öğrencilerin %46,9’u meslek çalgısı olarak klarnet

seçerken klarnetin maliyetini göz önünde bulundurmamıştır. Öğrencilerin %37.5'i ise klarneti meslek çalgısı olarak seçerken maliyetini de göz önünde bulundurmuştur. yine bu bilgiler ışığında bakıldığı zaman öğrencilerin yarısına yakını klarneti meslek çalgısı olarak seçerken fiyat konusunu göz önünde bulundurmamıştır. Aldığımız cevaplar doğrultusunda klarnetin ülkemizdeki fiyatının yüksek olduğunu söyleyebiliriz.

#### 4.18. On Sekizinci Alt Probleme Ait Bulgu ve Yorumlar

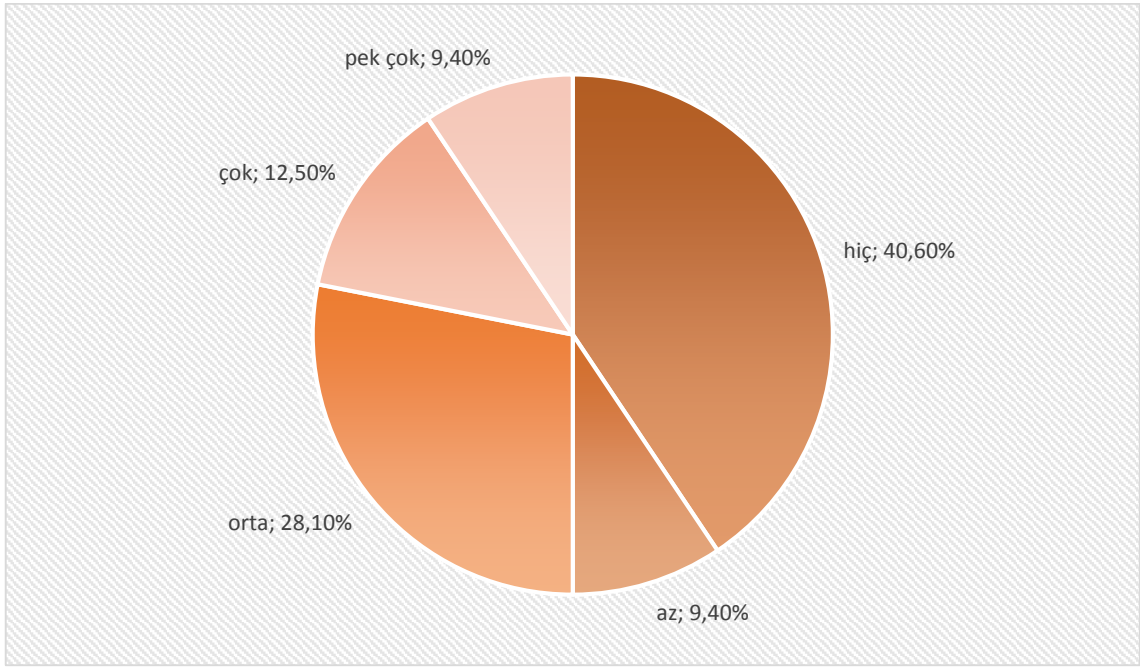


**Grafik 4.18.** Öğrencilerin “Klarnetin bakım ve onarım olanakları tercihinizi ne oranda etkiledi ?” sorusuna verdikleri cevaplara göre dağılımı.

Grafikte öğrencilerin “Klarnetin bakım ve onarım olanakları tercihinizi ne oranda etkiledi ?” sorusuna verdikleri cevaplara göre dağılımı görülmektedir. Öğrencilerin %37.5'i klarnetin bakım ve onarım olanaklarının tercihlerini hiç etkilemediğini söylemiştir. Öğrencilerin %12.5'i bu durumun tercihlerini az oranda etkilediğini söylemiştir. Öğrencilerin %21.9'u bu durumun tercihlerini orta düzeyde etkilediğini söylemiştir. Öğrencilerin %18.8'i bu durumun tercihlerini çok etkilediğini söylerken, %9.4'ü ise pek çok oranda etkilediğini söylemiştir. Bu bulgular ışığında öğrencilerin

%50'si meslek çalgısı olarak klarnet tercih ederken bakım ve onarım olanaklarını göz önünde bulundurmamıştır. Öğrencilerin %28.2'si ise meslek çalgısı olarak klarnet tercihinde bakım ve onarım olanaklarını göz önünde bulundurmuştur. Yine bu bulgular ışığında baktığımız zaman ülkemizde klarnetin bakım ve onarım olanaklarının iyi durumda olduğunu söyleyebiliriz.

#### 4.19. On Dokuzuncu Alt Probleme Ait Bulgu ve Yorumlar

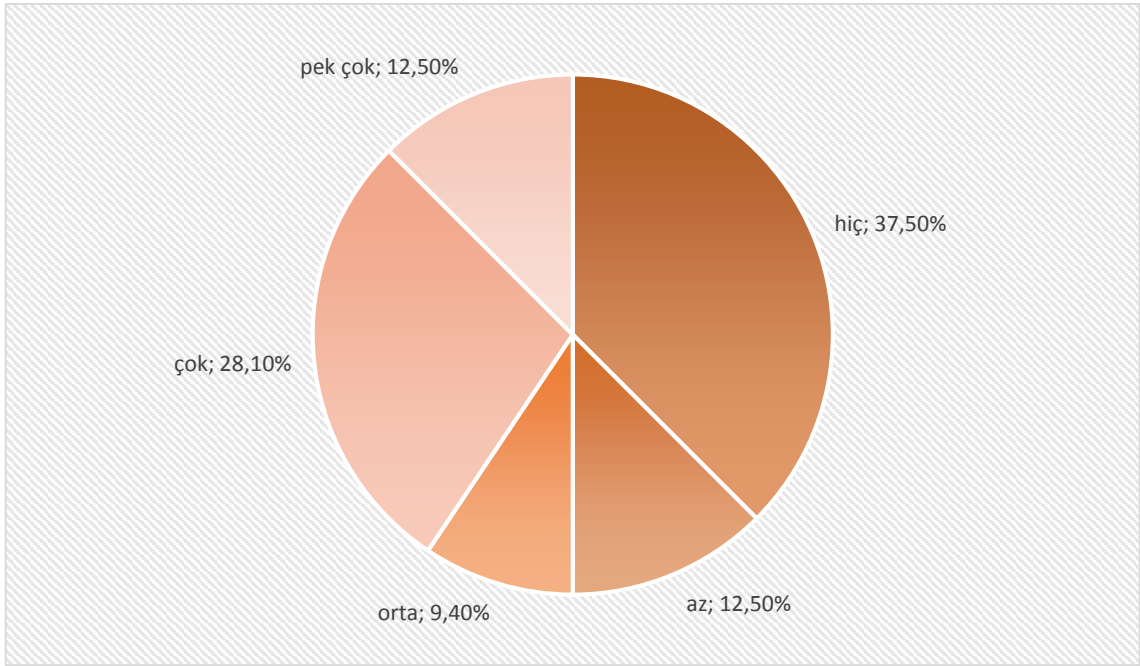


**Grafik 4.19.** Öğrencilerin “klarnetin diğer enstrümanlara nazaran fiyatı tercihinizi ne oranda etkiledi ?” sorusuna verdikleri cevaplara göre dağılımı.

Grafikte öğrencilerin “klarnetin diğer enstrümanlara nazaran fiyatı tercihinizi ne oranda etkiledi ?” sorusuna verdikleri cevaplara göre dağılımı görülmektedir. Öğrencilerin %40.6'sı klarnetin diğer enstrümanlara nazaran fiyatının tercihlerini hiç etkilemediğini söylemiştir. Öğrencilerin %9.4'ü bu durumun tercihlerini az oranda etkilediğini söylemiştir. Öğrencilerin %28.1'i bu durumun tercihlerini orta düzeyde etkilediğini söylemiştir. Öğrencilerin %12.5'i bu durumun tercihlerini çok etkilediğini söylerken %9.4'ü ise pek çok oranda etkilediğini söylemiştir. Bu bulgular ışığında

öğrencilerin %50.5'i meslek çalgısı olarak klarnet tercih ederken diğer enstrümanlara göre fiyatını göz önünde bulundurmamıştır. Öğrencilerin %21.9'u ise meslek çalgısı olarak klarnet tercih ederken diğer enstrümanlara göre fiyatını göz önünde bulundurmuştur. Tüm bu bilgiler ışığında öğrencilerin yarısından fazlası meslek çalgısı olarak klarnet seçerken fiyatını önemsememiştir diyebiliriz.

#### 4.20. Yirminci Alt Probleme Ait Bulgu ve Yorumlar

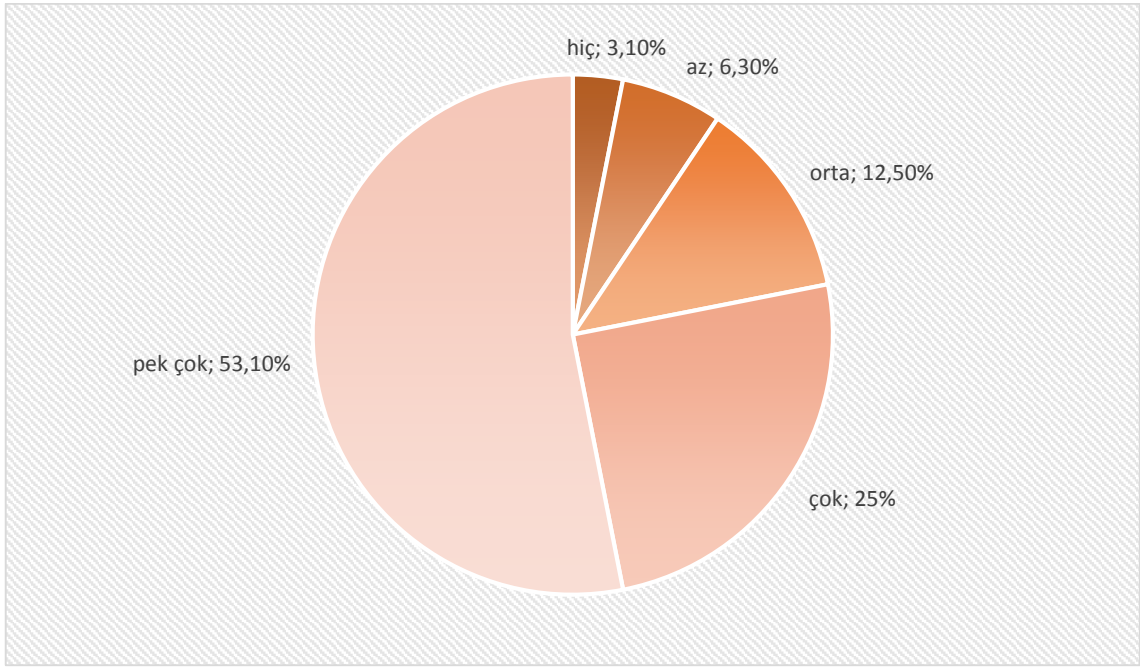


**Grafik 4.20.** Öğrencilerin “Klarnetin transpozeye uygunluk durumu tercihinizi ne oranda etkiledi ?” sorusuna verdikleri cevaplara göre dağılımı.

Grafikte Öğrencilerin “Klarnetin transpozeye uygunluk durumu tercihinizi ne oranda etkiledi ?” sorusuna verdikleri cevaplara göre dağılımı görülmektedir. Öğrencilerin %37.5'i klarnetin transpozeye uygunluk durumunun tercihlerini hiç etkilemediğini söylemiştir. Öğrencilerin %12.5'i bu durumun tercihlerini az oranda etkilediğini söylemiştir. Öğrencilerin %9.4'ü bu durumun tercihlerini orta düzeyde etkilediğini söylemiştir. Öğrencilerin %28.1'i bu durumun tercihlerini çok etkilediğini söylerken %12.5'i ise pek çok oranda etkilediğini söylemiştir. Bu bulgular ışığında

öğrencilerin %50'si meslek çalgısı olarak klarnet tercih ederken bu enstrümanın transpozeye uygunluk durumunu göz önünde bulundurmamıştır. Öğrencilerin %40.6'sı ise klarneti meslek çalgısı olarak tercih ederken bu enstrümanın transpozeye uygunluk durumunu dikkate almıştır. Yine bu bulgular doğrultusunda klarnetin transpozeye uygun bir enstrüman olduğunu söyleyebiliriz.

#### 4.21. Yirmi Birinci Alt Probleme Ait Bulgu ve Yorumlar

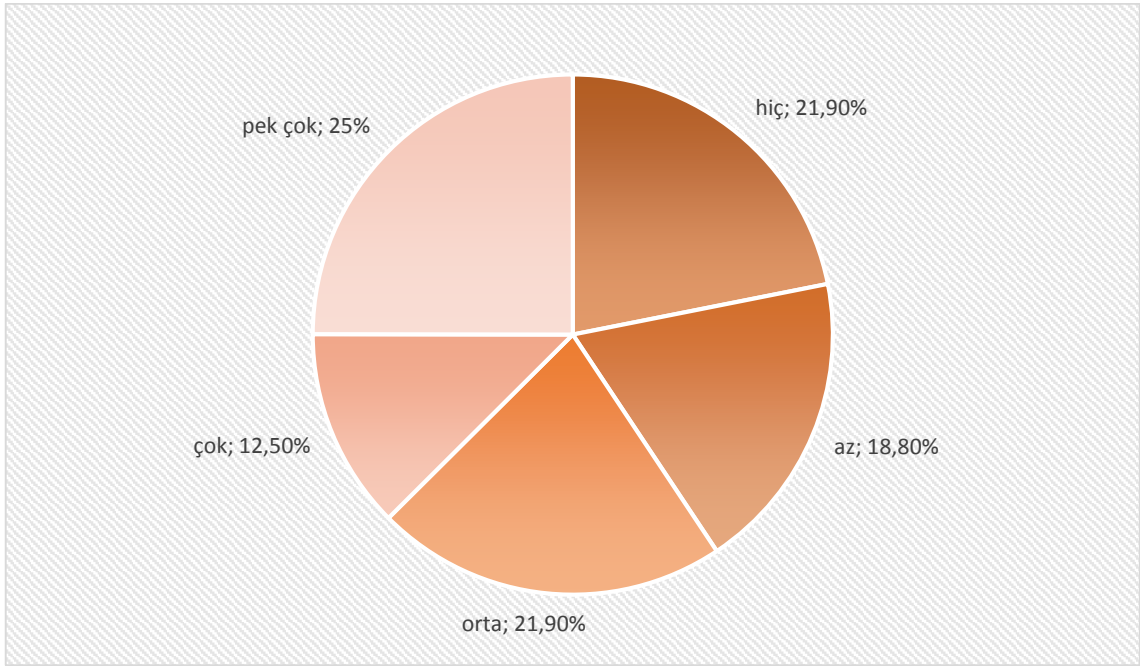


**Grafik 4.21.** Öğrencilerin “Klarnet icra eden popüler müzisyenler tercihinizi ne oranda etkiledi ?” sorusuna verdikleri cevaplara göre dağılımı.

Grafikte öğrencilerin “Klarnet icra eden popüler müzisyenler tercihinizi ne oranda etkiledi ?” sorusuna verdikleri cevaplara göre dağılımı görülmektedir. Öğrencilerin %3.1'i klarnet icra eden popüler müzisyenlerin tercihlerini hiç etkilemediğini söylemiştir. Öğrencilerin %6.3'ü bu durumun tercihlerini az oranda etkilediğini söylemiştir. Öğrencilerin %12.5'i bu durumun tercihlerini orta düzeyde etkilediğini söylemiştir. Öğrencilerin %25'i bu durumun tercihlerini çok oranda etkilediğini söylerken %53.1'i ise pek çok oranda etkilediğini söylemiştir. Bu bulgular ışığında

öğrencilerin %78.1'i meslek çalgısı olarak klarnet tercih ederken popüler müzisyenlerden etkilenmiştir. Öğrencilerin %9.4'ü ise meslek çalgısı olarak klarnet tercih ederken popüler müzisyenlerden etkilenmemiştir. Yine tüm bu bulgular ışığında bakıldığı zaman ülkemizde klarnet icra eden popüler müzisyenler öğrencilerin klarnet tercih etmesinde büyük oranda etkili olmuştur diyebiliriz.

#### 4.22. Yirmi İkinci Alt Probleme Ait Bulgu ve Yorumlar



**Grafik 4.22.** Öğrencilerin “Klarnetin müzik piyasasında elde ettireceği gelir tercihinizi ne oranda etkiledi ?” sorusuna verdikleri cevaplara göre dağılımı.

Grafikte öğrencilerin “Klarnetin müzik piyasasında elde ettireceği gelir tercihinizi ne oranda etkiledi ?” sorusuna verdikleri cevaplara göre dağılımı görülmektedir. Öğrencilerin %21.9'u klarnetin müzik piyasasında kazandırdığı paranın tercihlerini hiç etkilemediğini söylemiştir. Öğrencilerin %18.8'i bu durumun tercihlerini az oranda etkilediğini söylemiştir. Öğrencilerin %21.9'u bu durumun tercihlerini orta düzeyde etkilediğini söylemiştir. Öğrencilerin %12.5'i bu durumun tercihlerini çok oranda etkilediğini söylerken,%25'i pek çok oranda etkilediğini söylemiştir. Bu bulgular

ışığında öğrencilerin %40.7'si meslek çalgısı olarak klarnet tercih ederken bu enstrümanın müzik piyasasında kazandırdığı parayı dikkate almamıştır. Öğrencilerin %37.5'i meslek çalgısı olarak klarnet tercih ederken bu enstrümanın müzik piyasasında kazandırdığı parayı göz önünde bulundurmıştır. Yine bu bilgiler doğrultusunda bakıldığı zaman klarnetin müzik piyasasında önemli ölçüde gelir elde ettirdiğini söyleyebiliriz.



## **BEŞİNCİ BÖLÜM**

### **SONUÇ VE ÖNERİLER**

Bu bölümde araştırma sürecinde elde sonuçlar yer almaktadır.

#### **5.1. Sonuçlar**

##### **5.1.1. Birinci Alt Probleme Yönelik Sonuçlar**

Araştırma verileri doğrultusunda klarnetin ülkemizde sevilen bir enstrüman olmasının öğrencilerin meslek çalgısı olarak klarnet tercih etmelerine doğrudan etki etmediğini söyleyebiliriz. Klarnet günümüzde gerek Türk sanat müziği gerekse diğer müzik türleri içinde icra edilebilen üflemeli enstrümanlardan biridir. Özellikle son yıllarda hemen her şarkıda her albümde ön planda olan bir enstrüman olmasının yanı sıra yine son yıllarda klarnet icra eden popüler müzisyenler sayesinde klarnet yurdumuzda her kesim tarafından bilinen ve sevilerek dinlenen bir enstrüman haline gelmiştir. Öğrencilerin meslek çalgısı olarak klarneti tercih etme nedenleri arasında aslında klarneti yakından tanımaları ve çoğu zaman dinledikleri bir enstrüman olması etkili olmuştur diyebiliriz. Tüm bu bulgular ışığında bakıldığında öğrencilerin yaklaşık üçte biri meslek çalgısı olarak klarneti tercih ederken bu enstrümanın ülkemizde sevilen bir çalgı olma özelliğini göz önünde bulundurmuştur. Öğrencilerin geri kalan kısmının bu durumu pek de göz önünde bulundurduğunu söyleyemeyiz.

##### **5.1.2. İkinci Alt Probleme Yönelik Sonuçlar**

Araştırma verileri doğrultusunda klarneti daha önce çalıyor veya çalmıyor olma durumunun öğrencilerin büyük çoğunluğunun meslek çalgısı olarak klarnet tercihinin doğrudan etkilemiştir diyebiliriz. Özellikle son yıllarda ülkemizde gençler arasında klarnet kursuna gitmek veya klarnet alıp öğrenmeye çalışmak oldukça yaygın hale gelmiştir. Konservatuvar sınavını kazanan öğrenciler okula girdikten sonra meslek çalgısı seçmektedir. Bu öğrenciler arasında daha önce klarnet çalan öğrencilerin birçoğu meslek çalgısı tercihlerini yine klarnetten yana kullanırlar. Öğrenciler bazen başka bir enstrüman daha öğrenmek maksadıyla başka bir meslek çalgısı seçmektedirler. Bunun yanı sıra okudukları okulda klarnet hocası yoksa yine başka bir meslek çalgısı seçmek

zorunda kalabiliyorlar. Tüm bu bulgular ışığında bakıldığı zaman öğrencilerin üçte ikisine yakını meslek çalgısı olarak klarnet tercih ederken bu enstrümanı daha önceden tanıma durumlarının büyük ölçüde etkili olduğunu söyleyebiliriz.

### **5.1.3. Üçüncü Alt Probleme Yönelik Sonuçlar**

Araştırma verileri doğrultusunda klarnetin icra edildiği yöre veya yöreler öğrencilerin tercihini büyük oranda etkilemiştir. Yurdumuzun doğusundan batısına özellikle de halk oyunları icra edilirken klarnet sazı yaygın bir şekilde kullanılmaktadır. İnsanlar doğup büyüdüğü şehirlerde yaşamları boyunca yörelerinde icra edilen enstrümanları dinlerler. Müziğe yeteneği olan insanlar özellikle yörelerinde icra edilen ve sevilen enstrümanları öğrenmeye çalışırlar. Klarnet birçok yörede kullanılan bir enstrüman olduğundan dolayı bu enstrümanı seven insan sayısı da bir hayli fazladır. Günümüzde konservatuvarlarda eğitim alan öğrenciler meslek çalgısı olarak klarnet tercih ederken bu enstrümanın yörelerinde çalınan ve sevilen bir enstrüman olduğunu oldukça göz önünde bulundurmuştur. Tüm bu bulgular ışığında bakıldığı zaman öğrencilerin yarısından fazlası meslek çalgısı olarak klarnet tercih ederken doğup büyüdükları yörelerden bir hayli etkilenmiştir diyebiliriz.

### **5.1.4. Dördüncü Alt Probleme Yönelik Sonuçlar**

Araştırma verileri doğrultusunda öğrencilerin yarısına yakını meslek çalgısı olarak klarnet tercih ederken bu enstrümanın vücut yapılarına uygun olup olmadığını pek de göz önünde bulundurmamıştır. Birçok enstrüman aslında insanların vücut yapısına veya parmak yapısına uygun değilse kişinin bu enstrümanda belirli bir seviyeye gelmesi aslında pek de mümkün değildir. Örnek verecek olursak kısa boylu ve kısa parmaklı bir insanın kontrbas çalması birçok açıdan zorlaşacaktır. Bu durum diğer birçok enstrüman için de geçerlidir. Öğrencilerin sadece üçte birine yakını klarneti meslek çalgısı olarak seçerken vücut yapısını dikkate almıştır. Klarnet sazının yapısını göz önünde bulundurduğumuz zaman birçok insanın bu enstrümana vücut yapısının uyum sağladığını söyleyebiliriz. Tüm bu bulgular ışığında bakıldığı zaman klarnet sazı meslek çalgısı olarak tercih edilirken öğrenciler vücut yapılarının klarnet için uyumsuz olabileceğini düşünmemişlerdir diyebiliriz.

### **5.1.5. Beşinci Alt Probleme Yönelik Sonuçlar**

Araştırma verileri doğrultusunda öğrencilerin üçte ikisine yakını meslek çalgısı olarak klarnet tercih ederken bu enstrümanın icra edildiği alanları göz önünde bulundurmıştır. Konservatuvarlarda okuyan öğrencilerin büyük çoğunluğu öğrencilik yıllarında geçimlerini sağlamak ve ailelerine yük olmamak için müzik piyasasında çalışırlar. Bu durum meslek çalgısı seçimini de etkiliyor diyebiliriz. Günümüzde klarnetin icra edildiği alanlar oldukça fazladır. Türk sanat müziği, Türk halk müziği, batı müziği caz müzik ve halk oyunlarını bu alanlara örnek gösterebiliriz. Bu durumu göz önünde bulunduracak olursak bir öğrencinin meslek çalgısı olarak klarnet seçmesi demek birçok alanda müzik yapacağı ve yaptığı bu müzikten gelir elde edebileceği anlamına gelir. Ayrıca okul bittikten sonra da herhangi bir resmi kurumda bir iş bulamadığı takdir de geçimini yine bu enstrümanla müzisyenlik yaparak sağlayabilir. Tüm bu bulgular ışığında bakıldığı zaman öğrenciler meslek çalgısı olarak klarnet tercih ederken bu enstrümanın kullanıldığı alanları büyük ölçüde göz önünde bulundurmıştır diyebiliriz.

### **5.1.6. Altıncı Alt Probleme Yönelik Sonuçlar**

Araştırma verileri doğrultusunda öğrencilerin yarısında fazlası meslek çalgısı olarak klarnet tercih ederken bu enstrümanın dersini verecek mevcut öğretmen durumunu göz önünde bulundurmıştır. Anadolu da birçok konservatuvarda meslek çalgısı hocası sıkıntısı yaşandığı bilinmektedir. Öğrenciler konservatuvar sınavlarını kazandıktan sonra seçmek istediği sazın hocasını bulamayabilmektedir. Bu durum onları çoğu zaman başka bir meslek çalgısı seçmeye zorlamaktadır. Günümüz de hala bu sıkıntılar çözülebilmiş değildir. Örnek verecek olursak Anadolu da Birçok konservatuvarda klarnet hocası bulunmamaktadır. Bu durum öğrencilerin bu sazi tercihini doğrudan etkilemektedir. Okulda klarnet eğitimini verecek bir öğretmen varsa öğrenciler bu enstrüman üzerinde daha çabuk ilerleyebilmektedir. Eğer bu öğretmen yoksa öğrenci birçok açıdan eksik yetişmektedir. Tüm bu bulgular ışığında bakıldığı zaman meslek çalgısı olarak klarnet seçen öğrencilerin bir çoğu mevcut hoca durumunu fazlasıyla göz önünde bulundurmıştır diyebiliriz.

### **5.1.7. Yedinci Alt Probleme Yönelik Sonuçlar**

Araştırma verileri doğrultusunda öğrencilerin yüzde ellisinden fazlası meslek çalgısı olarak klarnet tercih ederken bu enstrümanın Türk müziğine uygunluk durumunu fazlasıyla göz önünde bulundurmıştır. Bir önceki alt problemde öğrencilerin geçimlerini sağlamak için klarnet gibi müzik piyasasında maddi gelir sağlayacak bazı enstrümanları meslek çalgısı olarak tercih ettiklerinden bahsetmiştim. Klarnet son yüzyılda Türk müziği içerisinde yaygın olarak kullanılan bir enstrüman olmuştur. Son yıllarda bu enstrümanı icra eden popüler müzisyenleri de göz önünde bulundurursak ülkemizde klarnetin Türk müziğine çok uygun bir enstrüman olduğunu söyleyebiliriz. meslek çalgısı olarak klarnet tercih eden öğrencilerin yarısından fazlası bu durumu fazlasıyla göz önünde bulundurmıştır. Tüm bu bulgular ışığında bakıldığı zaman klarnetin Türk müziğine fazlasıyla uygun bir enstrüman olduğunu söylemek mümkündür.

### **5.1.8. Sekizinci Alt Probleme Yönelik Sonuçlar**

Araştırma verileri doğrultusunda öğrencilerin yüzde ellisinden fazlası meslek çalgısı olarak klarnet tercih ederken bu enstrümanın uluslar arası özelliklerini göz önünde bulundurmıştır. Klarnet yurdumuzda icra edildiği kadar özellikle batı ülkelerinde de fazlasıyla tercih edilen bir enstrümandır. Batı müziği orkestraları içerisinde klarnetin tüm çeşitleri kullanılmaktadır. Yurdumuzda klarnet eğitimi alan birçok öğrenci zaman zaman batı müziği eserleri de icra etmektedir. Klarnet gibi batı kökenli enstrümanlarla yine batı müziği çalmak müzisyenleri fazlasıyla geliştirmektedir. Meslek çalgısı olarak klarnet tercih eden öğrencilerin birçoğu bu durumu fazlasıyla göz önünde bulundurmıştır. tüm bu bulgular ışığında bakıldığı zaman meslek çalgısı olarak klarnet tercih eden öğrencilerin büyük çoğunluğu bu enstrümanın uluslar arası özelliklerini fazlasıyla göz önünde bulundurmıştır diyebiliriz.

### **5.1.9. Dokuzuncu Alt Probleme Yönelik Sonuçlar**

Araştırma verileri doğrultusunda öğrencilerin üçte birinden daha fazlası meslek çalgısı olarak klarnet tercih ederken bu enstrümanın üflemeli bir çalgı olma özelliğini göz önünde bulundurmıştır. Öğrencilerin üçte birine yakın bir kısmı ise bu durumu pek göz önünde bulundurmamıştır. Genellikle küçük yaşlarda üflemeli çalgılarla ilgilenen

insanlar konservatuvara girdikten sonra da yine üflemeli çalgılara yönelirler. Bunun nedeni önceden kazanılmış bazı teknikler olarak düşünülmektedir. Başlangıçta klarnet kaval ney gibi sazlardan ses çıkarmanın oldukça zor olduğu düşünülmektedir. Doğru teknikle istenilen sonucu elde etmek için oldukça zaman ayırmak gerekmektedir. Erken yaşlarda bu tekniği çözüp belirli bir seviyeye gelen insanlar konservatuvara girdikten sonra da genellikle üflemeli enstrümanlara yönelmektedir. Bu durum diğer çalgı grupları içinde geçerlidir. Geçmişte keman eğitimi almış birinin kabak kemane ve ya çello seçmesi bu duruma örnek olarak gösterilebilir. Yalnızca daha önceden herhangi bir çalgıyla uğraşmamış ve ya sırf merak ettiği için üflemeli çalgı seçen öğrencilerde vardır. Bu soruya cevap veren öğrencilerin yaklaşık üçte biri de bu şekilde karar vermiştir diyebiliriz.

#### **5.1.10. Onuncu Alt Probleme Yönelik Sonuçlar**

Araştırma verileri doğrultusunda öğrencilerin büyük bir çoğunluğu meslek çalgısı olarak klarnet tercih ederken bu enstrümanın ülkemizdeki icra alanlarının genişliğini oldukça göz önünde bulundurmıştır. Klarnet hem dünya çapında hem de ülkemizde sevilerek icra edilen bir enstrümandır. Gelişen teknolojiyle birlikte klarnetin çok az icra edildiği yörelerde bile artık genç klarnetçiler yetişmektedir. Bu müzisyenler kendi yörelerindeki eserleri klarnetle de icra etmektedirler. Bu durum klarnetin yurdumuzun her köşesinde dinlenilip icra edildiğini göstermektedir. Öğrenciler meslek çalgısı olarak klarnet tercih ederken bu enstrümanın ülkemizde icra edilen bir çok müzik türüne uygun olduğunu düşünmüşlerdir. Klarnet yurdumuzda halk oyunlarından Türk halk müziğine Türk sanat müziğinden batı müziğine kadar birçok alanda icra edilmektedir. Tüm bu bulgular ışığında bakıldığı zaman meslek çalgısı olarak klarnet tercih eden müzisyenlerin yaklaşık dörtte üçünün bu durumdan oldukça etkilendiğini söyleyebiliriz.

#### **5.1.11. On Birinci Alt Probleme Yönelik Sonuçlar**

Araştırma verileri doğrultusunda öğrencilerin büyük bir kısmı meslek çalgısı olarak klarnet tercih ederken bu enstrümanın ülkemizdeki tüm müzik türlerine eşlik edebilme özelliğini oldukça göz önünde bulundurmıştır. Günümüzde klarnet gibi popüler bir enstrümanın eğitimini almış bir çok müzisyen müzik piyasasında aktif olarak çalışmaktadır. Ülkemizde müzik piyasasında Türk sanat müziği Türk halk müziği arabesk müzik özgün müzik gibi tarzlar birçok şehirde icra edilmektedir. Klarnet bu

müzik tarzlarının bir çoğunun olmazsa olmazıdır diyebiliriz. Birçok klarnet icracısı müzik piyasasında bu tarz müzikler icra edip gelir elde etmektedir. Bu durum klarnetin orkestralar veya müzik grupları içerisindeki yerini perçinlemektedir. Tüm bu bulgular ışığında bakıldığında zaman öğrencilerin dörtte üçünden fazlası meslek çalgısı olarak klarnet tercih ederken bu durumu oldukça göz önünde bulundurmıştır diyebiliriz.

#### **5.1.12. On İkinci Alt Probleme Yönelik Sonuçlar**

Araştırma verileri doğrultusunda öğrencilerin üçte biri meslek çalgısı olarak klarnet tercih ederken bu enstrümanın eğitim kurumlarında edindireceği meslekleri göz önünde bulundurmıştır. Yine öğrencilerin üçte biri bu durumu göz önünde bulundurmamıştır. Konservatuvarlarda eğitim gören öğrencilerin bir kısmı gelecekte üniversitelerde hoca olmayı düşünmektedir. Bunun için bir takım sınavlar geçtikten sonra yüksek lisans ve doktora yapan öğrenciler vardır. Ankete katılan klarnet öğrencilerinin üçte biri bu durumu göz önünde bulundurmıştır. Günümüzde konservatuvarlarda klarnet dersi veren hoca sayısı çok fazla değildir. Bu durum klarnet öğrencilerinin bu alanda çalışmalarına neden olmaktadır. Bunun yanı sıra konservatuvar eğitimi alırken aynı zamanda formasyon eğitimi alan öğrencilerin birçoğu da müzik öğretmenliği yapmayı hedeflemektedir. Tüm bu bulgular ışığında bakıldığında zaman öğrencilerin dörtte üçüne yakın bir kısmı eğitim kurumlarında öğretmen veya akademisyen olarak görev almayı oldukça göz önünde bulundurmıştır diyebiliriz.

#### **5.1.13. On Üçüncü Alt Probleme Yönelik Sonuçlar**

Araştırma verileri doğrultusunda öğrencilerin yarısına yakını meslek çalgısı olarak klarnet tercih ederken bu enstrümanın eğitiminde internetin etkili olduğunu düşünmemiştir. Günümüzde birçok alanda bizlere kolaylık sağlayan internet aslında müzisyenlerin de işlerine yaramaktadır. Bu duruma örnek gösterecek olursak internet sayesinde bir eserin notasına veya kaydına kolaylıkla ulaşmak mümkündür. Bunların dışında da birçok faydası vardır. Türk müziği eğitimi geçmişten günümüze usta çırak ilişkisi ve meşk tekniği ile öğretilmektedir. Öğrencilerin hocalarıyla birebir ve yüz yüze yaptığı derslerin daha verimli olduğu düşünülmektedir. Her ne kadar internetten oldukça yüksek seviyede faydalanılsa da özellikle enstrüman eğitimi konusunda hocanın katkısı internetten çok daha fazladır. Tüm bu bulgular ışığında bakıldığında zaman meslek çalgısı

olarak klarnet tercih eden öğrencilerin büyük bir çoğunluğu klarnet eğitiminde internetin pek etkili olmadığını düşündüğünü söyleyebiliriz.

#### **5.1.14. On Dördüncü Alt Probleme Yönelik Sonuçlar**

Araştırma verileri doğrultusunda öğrencilerin yarısından fazlası meslek çalgısı olarak klarnet tercih ederken klarnet öğretim metotlarının yeterlilik durumunu göz önünde bulundurmamıştır. Türk müziği eğitimi geçmişten günümüze büyük ölçüde usta çırak ilişkisi ile nesilden nesile aktarılan bir müzik olmuştur. Temel enstrüman eğitiminin başlangıcında hoca öğrenci ilişkisi oldukça önemli bir yere sahiptir. başlangıçta bu eğitimi alan öğrenciler sonrasında belirli metotlara ihtiyaç duymazlar çünkü teknik anlamda usta çırak ilişkisinin bu duruma büyük katkısı olur. Günümüzde teknolojinin de etkisiyle yeni eserlerin notalarına ulaşip bunları icra etmek oldukça kolay hale gelmiştir. Türk müziği eğitiminde tüm makamlardan farklı birçok eser icra etmek icracıyı geliştiren en önemli unsurlardan biridir. İcracı ne kadar fazla eser geçer bunlar üzerinde gerekli özveriye gösterirse sazını o kadar geliştirmiş olur. Tüm bu bulgular ışığında bakıldığı zaman meslek çalgısı olarak klarnet tercih eden öğrencilerin birçoğu bu enstrümanı tercih ederken klarnet öğretim metotlarının yeterlilik durumunu göz önünde bulundurmamıştır diyebiliriz.

#### **5.1.15. On Beşinci Alt Probleme Yönelik Sonuçlar**

Araştırma verileri doğrultusunda öğrencilerin yarısına yakını meslek çalgısı olarak klarnet tercih ederken klarnet eğitiminin ülkemizdeki yaygınlık ve kalite durumunu pek göz önünde bulundurmamıştır. Klarnetin Türk müziği içerisinde yaygın olarak kullanılmaya başlamasından sonra ülkemizde çok iyi klarnet icracıları yetişmiştir. Özellikle son yıllarda çok popüler hale gelen klarnet sazı artık birçok sahnede solist görevi de görmektedir. Bu durum klarnetin herkes tarafından öğrenilmek istediğini göstermektedir diyebiliriz. Yine özellikle son yıllarda klarnet eğitimi veren hoca sayısında da artış olduğunu söylemek mümkündür. Meslek çalgısı olarak klarnet tercih eden öğrenciler başlangıçta çok popüler bir enstrüman tercih ettiklerinin farkında oldukları için bu enstrümanın ülkemizde yaygın ve kaliteli bir eğitimi olduğunun bilincindedir. Tüm bu bulgular ışığında bakıldığı zaman meslek çalgısı olarak klarnet tercih eden öğrencilerin bir kısmı bu enstrümanın eğitiminin yurdumuzdaki yaygınlık ve kalite durumunu göz önünde bulundurmuştur diyebiliriz.

### **5.1.16. On Altıncı Alt Probleme Yönelik Sonuçlar**

Araştırma verileri doğrultusunda öğrencilerin yarısına yakını meslek çalgısı olarak klarnet tercih ederken bu enstrümanın Türk müziği makam yapısına uygunluk durumunu göz önünde bulundurmamıştır. Klarnet batı kökenli bir enstrüman olduğu için yurdumuzda yirminci yüzyıldan sonra kullanılmaya başlamıştır. Türk müziğinde birçok makam icracının bireysel yeteneği ve enstrümanın uygunluğu ile doğru şekilde icra edilebilmektedir. Bu duruma hüzzam makamını örnek gösterebiliriz. Hüzzam makamının donanımına bakıldığı zaman neva perdesi üzerinde hicaz görülür fakat icracı burada tam olarak hicaz çalmaz. Hüzzam makamının duygusunu verebilmek için hem icracının makamı çok iyi bilmesi hem de çaldığı sazın bu makamı icra edebilmeye müsait olması gerekir. Günümüzde her makam klarnetle icra edilebilmektedir. Tüm bu bulgular ışığında bakıldığı zaman meslek çalgısı olarak klarnet tercih eden öğrenciler bu enstrümanın Türk müziği makam yapısına uygunluk durumunu göz önünde bulundurmamıştır diyebiliriz.

### **5.1.17. On Yedinci Alt Probleme Yönelik Sonuçlar**

Araştırma verileri doğrultusunda öğrencilerin yarısına yakını bu enstrümanı ülkemiz şartlarında temin edebilme durumunu pek de göz önünde bulundurmamıştır. Klarnet ülkemizde en düşük fiyatlardan en yüksek fiyatlara kadar farklı seçenekleri olan bir enstrümandır. Öğrenciler meslek çalgısı olarak hangi sazı seçerse seçsin bu durum pek değişkenlik göstermez. Klarnet artık yurdumuzda da üretilen bir enstrüman haline gelmiştir. Öğrenciler maddi imkanlarını göre başlangıçta iyi veya kötü bir klarnet almak zorundadır ve yurdumuzda da her bütçeye uygun klarnetler satılmaktadır. Öğrenciler hangi enstrümanı seçerse seçsin bu durumla karşılaşmalar diyebiliriz. Dolayısıyla meslek çalgısı olarak klarnet seçen öğrencilerin yarısına yakını bu enstrümanı ülkemiz şartlarında temin edebilme durumunu göz önünde bulundurmamıştır.

### **5.1.18. On Sekizinci Alt Probleme Yönelik Sonuçlar**

Araştırma verileri doğrultusunda bakıldığı zaman meslek çalgısı olarak klarnet tercih eden öğrencilerin yarısına yakını bu enstrümanın bakım onarım olanaklarını pek de göz önünde bulundurmamıştır diyebiliriz. Klarnet dikkatli kullanıldığı zaman kolayca bozulabilen veya akort ayarı kaçan bir enstrüman değildir fakat özellikle

ağaçtan yapılan klarnetlerin belli zamanlarda yağlanıp perde sistemlerinin elden geçirilmesi gerekir. Günümüzde bu bakımları icracıların kendileri de yapabilmektedir. Eğer enstrüman üzerinde herhangi bir akort problemi veya çatlama mevcut ise uzman birinden yardım almak en doğrusudur. Günümüzde yurdumuzda da üretimi yapılan bu enstrümanın bakım ve onarımı da yapılabilmektedir. Klarnet icra eden bir müzisyenin bakım onarım için uzman birine ulaşması günümüzde oldukça kolaydır. Tüm bu bulgular ışığında bakıldığı zaman meslek çalgısı olarak klarnet tercih eden öğrenciler bu enstrümanın bakım ve onarım imkanlarının oldukça yaygın olduğunu düşündüklerini söyleyebiliriz.

#### **5.1.19. On Dokuzuncu Alt Probleme Yönelik Sonuçlar**

Araştırma verileri doğrultusunda bakıldığı zaman öğrencilerin büyük bir çoğunluğu meslek çalgısı olarak klarnet tercih ederken bu enstrümanın diğer enstrümanlara nazaran fiyatını göz önünde bulundurmamıştır. Günümüzde hangi enstrüman seçersek seçelim farklı fiyat seçenekleriyle karşılaşırız. Teknolojinin gelişmesiyle birlikte hemen hemen her bütçeye uygun enstrümanlar kolaylıkla üretilebilmektedir. Elbette ki fabrikada üretilen bir enstrümanla el yapımı bir enstrüman arasında fiyat farkları bulunmaktadır. Meslek çalgısı olarak klarnet tercih eden öğrenciler bu durumun farkındadır diyebiliriz. Tüm bu bulgular ışığında bakıldığı zaman meslek çalgısı olarak klarnet tercih eden öğrenciler bu sazın diğer enstrümanlara nazaran fiyatını göz önünde bulundurmamıştır diyebiliriz.

#### **5.1.20. Yirminci Alt Probleme Yönelik Sonuçlar**

Araştırma verileri doğrultusunda bakıldığı zaman öğrencilerin yarısına yakını meslek çalgısı olarak klarnet tercih ederken bu enstrümanın transpozeye uygunluk durumunu pek de göz önünde bulundurmamıştır. Klarnet batı kökenli ve perdeli bir enstrüman olduğundan dolayı transpozeye oldukça uygun bir enstrümandır. Türk müziği icra edilirken de tarnaspoze oldukça yaygın bir şekilde kullanılır. Koronun veya solistin ses yapısına göre eserler farklı farklı tonlarda icra edilebilir. Günümüzde klarnet birçok müzik tarzında icra edilebilen bir enstrüman olduğu için transpozeye de oldukça uygun bir enstrümandır diyebiliriz. Tüm bu bulgular ışığında bakıldığı zaman meslek çalgısı olarak klarnet tercih eden öğrencilerin klarnetin transpozeye uygunluk durumunun bilincinde olduklarını söyleyebiliriz.

### **5.1.21. Yirmi Birinci Alt Probleme Yönelik Sonuçlar**

Araştırma verileri doğrultusunda bakıldığı zaman öğrencilerin büyük çoğunluğu meslek çalgısı olarak klarnet tercih ederken bu sazı icra eden popüler müzisyenlerden etkilenmiştir. Özellikle son yıllarda solo olarak da oldukça yaygın bir şekilde icra edilmeye başlanmıştır. Günümüzde bu enstrümanı çok iyi düzeyde icra eden birçok müzisyen vardır. Hemen hemen her tarzda icra edilebilen bu enstrüman toplum tarafından sevilerek dinlenen ve öğrenilmeye çalışılan bir enstrüman haline gelmiştir. Meslek çalgısı olarak klarnet tercih eden öğrenciler bu durumdan oldukça etkilenmiştir. Tüm bu bulgular ışığında bakıldığı zaman öğrencilerin büyük bir kısmının konservatuvara girmeden önce klarnet icra eden popüler müzisyenlerden oldukça etkilenmiştir diyebiliriz.

### **5.1.22. Yirmi İkinci Alt Probleme Yönelik Sonuçlar**

Araştırma verileri doğrultusunda bakıldığı zaman meslek çalgısı olarak klarnet tercih eden öğrencilerin yaklaşık üçte biri bu enstrümanın müzik piyasasında kazandırdığı parayı göz önünde bulundururken yine üçte birlik diğer kısmı bu durumu göz önünde bulundurmamıştır. Yurdumuzda oldukça popüler olan klarnet öğrencilere okul yıllarında maddi destek sağlayan bir enstrümandır. Müzik piyasasında çalışarak okulu bitiren bir çok müzisyen vardır. Okul bittikten sonra müzik öğretmenliği akademisyenlik ve ya devletin farklı kurumlarında iş bulma imkanına sahip olan öğrenciler yetişmektedir. Tüm bu bulgular ışığında bakıldığı zaman meslek çalgısı olarak klarnet tercih eden öğrenciler eğer gelecekte kadrolu bir iş düşünmüyor müzisyenlik yaparak geçimini sağlamayı düşünüyorsa bu enstrümanı tercih ederken müzik piyasasında elde edeceği geliri düşünmüştür diyebiliriz.

## **5.2. Öneriler**

Bu bölümde araştırma sürecinde elde edilen sonuçlar ışığında geliştirilen öneriler yer almaktadır.

### **5.2.1. Birinci Alt Probleme Yönelik Öneriler**

Klarnetin ülkemizdeki mevcut popülaritesinin korunup daha fazla artırılabilmesi için özellikle devlet konservatuvarlarında klarnetin eğitimi ile ilgili gereken her şeyin eksiksiz bir şekilde yerine getirilmesi gerekmektedir.

### **5.2.2. İkinci Alt Probleme Yönelik Öneriler**

Öğrencilerin birçoğunun konservatuvara girmeden önce de klarnet icra ettiklerini göz önünde bulundurursak konservatuvar öncesi klarnet eğitimi veren dernek, cemiyet veya kurs merkezlerinin fiziki yapılarının iyileştirilmesi ve kurs veren öğretmenlerin klarneti doğru tekniklerle öğretebilmesi için gerekli yatırımlar yapılmalıdır.

### **5.2.3. Üçüncü Alt Probleme Yönelik Öneriler**

Yurdumuzun birçok yöresinde icra edilen klarnet halk kültürünün vazgeçilmez bir parçası haline gelmiştir. Bu kültürün sonraki kuşaklara aktarılabilmesi için başta kültür bakanlığı olmak üzere valilik ve belediyelerin yörelerde klarnetin yaygın şekilde icra edilebilmesi için çalışmalar yapmaları gerekmektedir.

### **5.2.4. Dördüncü Alt Probleme Yönelik Öneriler**

Klarnet öğrencilerin vücut yapısına uygun değilse danışman öğretim elemanlarının öğrencileri başka enstrümanlara yönlendirmeleri gerekmektedir.

### **5.2.5. Beşinci Alt Probleme Yönelik Öneriler**

Öğrencilerin klarnetle çeşitli alanlarda icra yapabilmesi için görevli öğretim elemanlarının öğrencileri her daim çalışmaya teşvik edip kolay yoldan sınıf geçmelerini önleyecek çalışmalar yapmalıdırlar.

### **5.2.6. Altıncı Alt Probleme Yönelik Öneriler**

Öğrencilerin meslek çalgısı dersinden maksimum düzeyde faydalanabilmeleri için konservatuvarların klarnet eğitimi verecek öğretim elemanları istihdam etmesi gerekmektedir.

### **5.2.7. Yedinci Alt Probleme Yönelik Öneriler**

Klarnetin Türk müziği korolarındaki varlığının korunması ve geliştirilmesi için gerekli adımlar atılmalıdır.

### **5.2.8. Sekizinci Alt Probleme Yönelik Öneriler**

Uluslar arası özelliklere sahip olan klarneti teknik anlamda daha iyi çalabilmek için meslek çalgısı derslerinde zaman zaman batı müziği eserlerinin de icra edilmesi gerekmektedir.

### **5.2.9. Dokuzuncu Alt Probleme Yönelik Öneriler**

Geçmişte herhangi bir üflemeli enstrümanla uğraşmış olan öğrencilerin kendileri de isterse klarnete yönlendirilmeleri gerekmektedir.

### **5.2.10. Onuncu Alt Probleme Yönelik Öneriler**

Ülkemizde icra alanının oldukça geniş olduğu klarnet enstrümanının sahip olduğu bu özellik korunmalıdır.

### **5.2.11. On Birinci Alt Probleme Yönelik Öneriler**

Ülkemizde hemen her tarz müziğe eşlik edebilen klarnet enstrümanının sahip olduğu bu özellik korunmalıdır.

### **5.2.12. On İkinci Alt Probleme Yönelik Öneriler**

Konservatuvarlardan mezun olan klarnet öğrencilerinin konservatuvarlarda öğretim elemanı olarak istihdam edilmesi gerekmektedir.

### **5.2.13. On Üçüncü Alt Probleme Yönelik Öneriler**

Klarnet eğitimi esnasında internetin daha etkin kullanılması için çalışmalar yapılmalıdır.

### **5.2.14. On Dördüncü Alt Probleme Yönelik Öneriler**

Temel Türk müziği eğitimi verebilecek düzeyde metotlar yazılmalıdır.

### **5.2.15. On Beşinci Alt Probleme Yönelik Öneriler**

Ülkemizde mevcut klarnet eğitiminin yaygınlık ve kalitesinin artırılması için gerekli istihdamlar sağlanmalıdır.

### **5.2.16. On Altıncı Alt Probleme Yönelik Öneriler**

Klarnetin Türk müziği makam yapısına oldukça uygun bir enstrüman olduğu öğrencilere detaylı bir şekilde anlatılmalıdır.

### **5.2.17. On Yedinci Alt Probleme Yönelik Öneriler**

Öğrencilerin uygun fiyatlara iyi bir klarnet alabilmesi için gerekli adımlar atılmalıdır.

### **5.2.18. On Sekizinci Alt Probleme Yönelik Öneriler**

Klarnetin bakım ve onarımını yapabilecek ustaların mesleklerini devam ettirebilmeleri için gerekli destekler verilmelidir.

### **5.2.19. On Dokuzuncu Alt Probleme Yönelik Öneriler**

Günümüzde birçok enstrümana göre daha pahalı olan klarnetin öğrenciler tarafından daha uygun fiyatlara temin edebilmesi için gerekli çalışmalar yapılmalıdır.

### **5.2.20. Yirminci Alt Probleme Yönelik Öneriler**

Meslek çalgısı olarak klarnet tercih etmeyi düşünen öğrencilere bu enstrümanın transpozeye oldukça uygun bir enstrüman olduğu detaylı bir şekilde anlatılmalıdır.

### **5.2.21. Yirmi Birinci Alt Probleme Yönelik Öneriler**

Klarnet icra eden popüler müzisyenler desteklenmeli ve zaman zaman öğrencilerle tanıştırılıp birlikte çeşitli etkinlikler veya konserler düzenlemek için gerekli adımlar atılmalıdır.

### **5.2.22. Yirmi İkinci Alt Probleme Yönelik Öneriler**

Öğrencilere klarnetin müzik piyasasında elde ettireceği gelir hakkında bilgi verilmelidir.

## KAYNAKLAR

- Çağrı, S. (2006). Avrupa’da ve Türkiye’de klarnetin tarihsel gelişimi, Türk müziği icrasında klarnet çeşitlerinin ses sahaları ve parmak pozisyonları bakımından uygunluğunun incelenmesi, *Haliç Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk müziği ana sanat dalı yüksek lisans tezi*, 2-23.
- Kılıç, K. (2009). Klarnet tarihi Klarnetin tarihsel gelişimi Brahms klarnet sonatlarının incelenmesi ve analizleri, *Mimar Sinan Güzel sanatlar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Müzik Ana Sanat dalı üflemeli ve vurmali çalgılar programı yüksek lisans tezi*, 7-9.
- Özkan, İ.H. (1984). Türk musikisi nazariyatı ve usulleri kudüm velveleleri. İstanbul: Ötüken Neşriyat A.Ş.
- Melhem, Z.(2016). Çağlar boyunca klarnet çalgısının gelişimi, *Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Müzikoloji Ana Bilim Dalı Genel Müzikoloji programı Yüksek Lisans Tezi*, 9.
- Doğan, S.(2019). Türkiye’de lisans düzeyindeki müzik eğitimi kurumlarında verilen klarnet dersleri üzerine genel bir değerlendirme, *İnönü Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Güzel Sanatlar Eğitimi Ana Bilim Dalı Müzik Eğitimi Bilim Dalı Yüksek Lisans Tezi*, 23.
- Dal, B.(2019). Lisans düzeyi eğitim veren Türk müziği devlet konservatuvarlarında meslek çalgısı tercih sebebini etkileyen faktörler, *İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi*, 2.
- Yıldırım, A. Şimşek, H. (2006). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Seçkin yayıncılık

## İNTERNET KAYNAKLARI

Resim4:([https://www.google.com/search?q=mi+bemol+klarnet&source=lnms&tbm=isch&sa=X&ved=2ahUKEwiBj4rSkKL1AhWuQ\\_EDHfWpC10Q\\_AUoAXoECAEQAw&biw=1536&bih=754&dpr=1.25](https://www.google.com/search?q=mi+bemol+klarnet&source=lnms&tbm=isch&sa=X&ved=2ahUKEwiBj4rSkKL1AhWuQ_EDHfWpC10Q_AUoAXoECAEQAw&biw=1536&bih=754&dpr=1.25)) (08.01.2022 15:16 )

Resim5:([https://www.google.com/search?q=bas+klarnet&source=lnms&tbm=isch&sa=X&ved=2ahUKEwui8cnDkaL1AhVDSfEDHSFVA6gQ\\_AUoAnoECAIQBA&biw=1536&bih=754&dpr=1.25](https://www.google.com/search?q=bas+klarnet&source=lnms&tbm=isch&sa=X&ved=2ahUKEwui8cnDkaL1AhVDSfEDHSFVA6gQ_AUoAnoECAIQBA&biw=1536&bih=754&dpr=1.25)) (08.1.2022 15:19)

Resim6:([https://www.google.com/search?q=sol+klarnet&source=lnms&tbm=isch&sa=X&ved=2ahUKEwiNj4uCkqL1AhUnQ\\_EDHeq1CJcQ\\_AUoAnoECAEQBA&biw=1536&bih=754&dpr=1.25](https://www.google.com/search?q=sol+klarnet&source=lnms&tbm=isch&sa=X&ved=2ahUKEwiNj4uCkqL1AhUnQ_EDHeq1CJcQ_AUoAnoECAEQBA&biw=1536&bih=754&dpr=1.25)) (08.01.2022 15:21)

Resim7:([https://www.google.com/search?q=si+bemol+klarnet&tbm=isch&ved=2ahUKEwjv7capkqL1AhUuwbsIHbsbA1cQ2-cCegQIABAA&oq=si+bemol+klarnet&gs\\_lcp=CgNpbWcQAzIFCAAQgAQyBAGAEEMyBQgAEIAEMgQIABAYMgQIABAYMgQIABAYMgQIABAYULQFWMwIYL UOaABwAHgAgAFyiAHNApIBAzAuM5gBAKABAaoBC2d3cy13aXotaW1nwAEB&scclient=img&ei=0oHZYe-8LK6C7\\_UPu7eMuAU&bih=754&biw=1536](https://www.google.com/search?q=si+bemol+klarnet&tbm=isch&ved=2ahUKEwjv7capkqL1AhUuwbsIHbsbA1cQ2-cCegQIABAA&oq=si+bemol+klarnet&gs_lcp=CgNpbWcQAzIFCAAQgAQyBAGAEEMyBQgAEIAEMgQIABAYMgQIABAYMgQIABAYMgQIABAYULQFWMwIYL UOaABwAHgAgAFyiAHNApIBAzAuM5gBAKABAaoBC2d3cy13aXotaW1nwAEB&scclient=img&ei=0oHZYe-8LK6C7_UPu7eMuAU&bih=754&biw=1536)) (08.01.2022 15:22)

Resim8:([https://www.google.com/search?q=alto+klarnet&source=lnms&tbm=isch&sa=X&ved=2ahUKEwiOv6jkkqL1AhUiQvEDHQ6VAQIQ\\_AUoAnoECAEQBA&biw=1536&bih=754&dpr=1.25](https://www.google.com/search?q=alto+klarnet&source=lnms&tbm=isch&sa=X&ved=2ahUKEwiOv6jkkqL1AhUiQvEDHQ6VAQIQ_AUoAnoECAEQBA&biw=1536&bih=754&dpr=1.25)) (08.01.2022 15:24)

Resim9:([https://www.google.com/search?q=kontrbas+klarnet&source=lnms&tbm=isch&sa=X&ved=2ahUKEwiYgbiRk6L1AhUVSfEDHdcdAGUQ\\_AUoAnoECAEQBA&biw=1536&bih=754&dpr=1.25](https://www.google.com/search?q=kontrbas+klarnet&source=lnms&tbm=isch&sa=X&ved=2ahUKEwiYgbiRk6L1AhUVSfEDHdcdAGUQ_AUoAnoECAEQBA&biw=1536&bih=754&dpr=1.25)) (08.01.2022 15:25)

Resim10:([https://www.google.com/search?q=la+bemol+klarnet&source=lnms&tbm=isch&sa=X&ved=2ahUKEwjDzuK6k6L1AhUWSfEDHcRGCVMQ\\_AUoAXoECAEQAw&biw=1536&bih=754&dpr=1.25](https://www.google.com/search?q=la+bemol+klarnet&source=lnms&tbm=isch&sa=X&ved=2ahUKEwjDzuK6k6L1AhUWSfEDHcRGCVMQ_AUoAXoECAEQAw&biw=1536&bih=754&dpr=1.25)) (08.01.2022 15:27)

## EKLER

### EK 1. Anket Formu

Klarnet enstrümanının meslek çalgısı olarak tercihinde (edilmesi-edilmemesi)		
1- Klarnetin lkemizde sevilen bir çalgı olma özelliği tercihinizi ne oranda etkiledi?		
<input type="checkbox"/> HİÇ	<input type="checkbox"/> AZ	<input type="checkbox"/> ORTA <input type="checkbox"/> ÇOK <input type="checkbox"/> PEK ÇOK
<p>Merhabalar, bu anket, Türk Müziği eğitimi veren Devlet Konservatuarları lisans eğitimi sürecinde “<b>klarnet</b>” çalgısının bireysel çalgı olarak <b>tercih</b> nedenlerini belirlemek amacıyla hazırlanmıştır. İlgi gösterdiğiniz ve zaman ayırdığınız için çok teşekkür ederim.</p> <p style="text-align: right;">Ali Cem ULAMIŞ</p>		
<b>Kişisel Bilgiler</b>		
Yaşınız:	Sınıfınız:	algınız:
Üniversite / Fakülte/ Bölüm:		
2- Klarneti daha önce çalıyor veya çalmıyor olma durumunuz tercihinizi ne oranda etkiledi?		
<input type="checkbox"/> HİÇ	<input type="checkbox"/> AZ	<input type="checkbox"/> ORTA <input type="checkbox"/> ÇOK <input type="checkbox"/> PEK ÇOK
3- Klarnetin icra edildiği yre ve yreler tercihinizi ne oranda etkiledi?		
<input type="checkbox"/> HİÇ	<input type="checkbox"/> AZ	<input type="checkbox"/> ORTA <input type="checkbox"/> ÇOK <input type="checkbox"/> PEK ÇOK

4- Klarinetin vücut yapınıza uygunluğu kararınızı ne oranda etkiledi? <input type="checkbox"/> HİÇ <input type="checkbox"/> AZ <input type="checkbox"/> ORTA <input type="checkbox"/> ÇOK <input type="checkbox"/> PEK ÇOK
5- Klarinetin icra edildiği müzik türleri tercihinizi ne oranda etkiledi? <input type="checkbox"/> HİÇ <input type="checkbox"/> AZ <input type="checkbox"/> ORTA <input type="checkbox"/> ÇOK <input type="checkbox"/> PEK ÇOK
6- Klarinet eğitimi verecek öğretim elemanı durumu tercihinizi ne oranda etkileri? <input type="checkbox"/> HİÇ <input type="checkbox"/> AZ <input type="checkbox"/> ORTA <input type="checkbox"/> ÇOK <input type="checkbox"/> PEK ÇOK
7- Klarinetin Türk müziğine uygunluk durumu tercihinizi ne oranda etkiledi? <input type="checkbox"/> HİÇ <input type="checkbox"/> AZ <input type="checkbox"/> ORTA <input type="checkbox"/> ÇOK <input type="checkbox"/> PEK ÇOK
8- Klarinetin uluslararası özellikleri tercihinizi ne durumda etkiledi? <input type="checkbox"/> HİÇ <input type="checkbox"/> AZ <input type="checkbox"/> ORTA <input type="checkbox"/> ÇOK <input type="checkbox"/> PEK ÇOK
9- Klarinetin üflemeli bir enstrüman olması tercihinizi ne oranda etkiledi? <input type="checkbox"/> HİÇ <input type="checkbox"/> AZ <input type="checkbox"/> ORTA <input type="checkbox"/> ÇOK <input type="checkbox"/> PEK ÇOK
10- Klarinetin ülkemizdeki icra alanlarının genişliği tercihinizi ne oranda etkiledi? <input type="checkbox"/> HİÇ <input type="checkbox"/> AZ <input type="checkbox"/> ORTA <input type="checkbox"/> ÇOK <input type="checkbox"/> PEK ÇOK
11- Klarinetin ülkemizdeki tüm müzik türlerine eşliği tercihinizi ne oranda etkiledi? <input type="checkbox"/> HİÇ <input type="checkbox"/> AZ <input type="checkbox"/> ORTA <input type="checkbox"/> ÇOK <input type="checkbox"/> PEK ÇOK
12- Klarinetin eğitim kurumlarında eğitimci olabilme durumu tercihinizi ne oranda etkiledi? <input type="checkbox"/> HİÇ <input type="checkbox"/> AZ <input type="checkbox"/> ORTA <input type="checkbox"/> ÇOK <input type="checkbox"/> PEK ÇOK

13- Klarnet eğitiminde internetin etkileri tercihinizi ne oranda etkiledi?

HİÇ  AZ  ORTA  ÇOK  PEK ÇOK

14- Klarnet eğitim metotlarının yeterlilik durumu tercihinizi ne oranda etkiledi?

HİÇ  AZ  ORTA  ÇOK  PEK ÇOK

15- Klarnet eğitiminin ülkemizdeki yaygınlık ve kalite durumu tercihinizi ne oranda etkiledi?

HİÇ  AZ  ORTA  ÇOK  PEK ÇOK

16- Klarnetin Türk müziği makam yapısına uygunluk durumu tercihinizi ne oranda etkiledi?

HİÇ  AZ  ORTA  ÇOK  PEK ÇOK

17- Klarneti Türkiye şartlarında temin edebilme durumu tercihinizi ne oranda etkiledi?

HİÇ  AZ  ORTA  ÇOK  PEK ÇOK

18- Klarnetin bakım ve onarım olanakları tercihinizi ne oranda etkiledi?

HİÇ  AZ  ORTA  ÇOK  PEK ÇOK

19- Klarnetin diğer enstrümanlara nazaran fiyatı tercihinizi ne oranda etkiledi?

HİÇ  AZ  ORTA  ÇOK  PEK ÇOK

20- Klarnetin transpozeye uygunluk durumu tercihinizi ne oranda etkiledi?

HİÇ  AZ  ORTA  ÇOK  PEK ÇOK

21- Klarnet icra eden popüler müzisyenler tercihinizi ne oranda etkiledi?

HİÇ  AZ  ORTA  ÇOK  PEK ÇOK

22- Klarnetin mzık piyasasında elde ettireceği gelir tercihinizi ne oranda etkiledi?

HİÇ

AZ

ORTA

ÇOK

PEK ÇOK

